

NASJONALBIBLIOTEKET

ÅRSRAPPORT

2018

**Bibliotekenes
gullalder ligger ikke
bak oss, den
er akkurat nå.**

FRA LEDERENS BERETNING

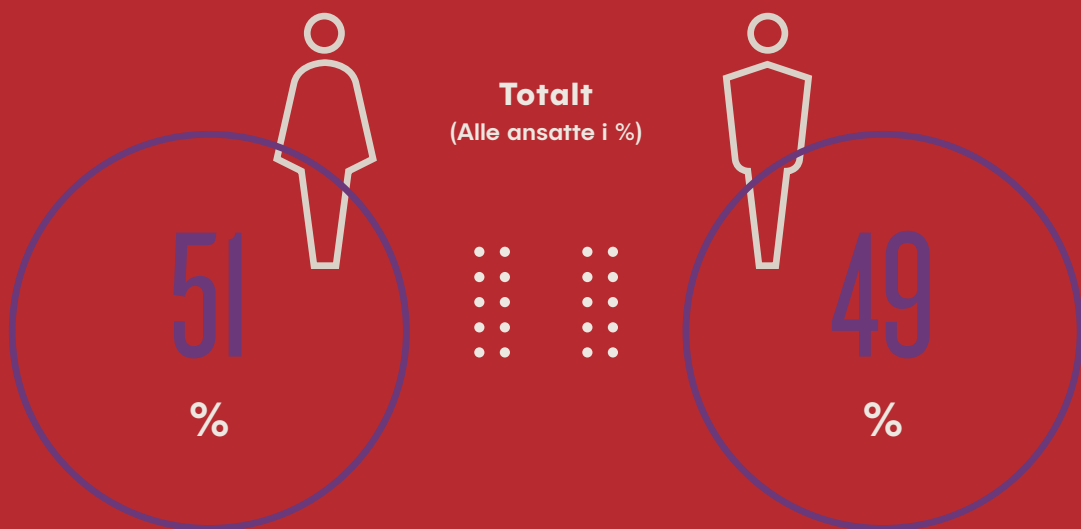

NASJONALBIBLIOTEKET

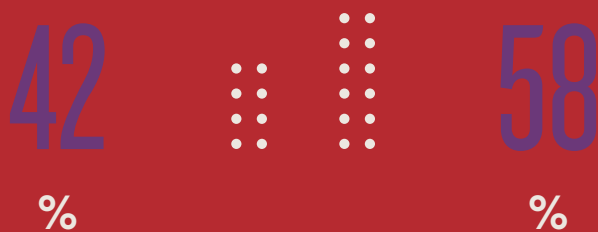
ÅRSRAPPORT
2018

Likestilling 2018 – Kjønnsfordeling

Lederstillinger

Øvrige stillinger

Nøkkeltall fra årsregnskapet

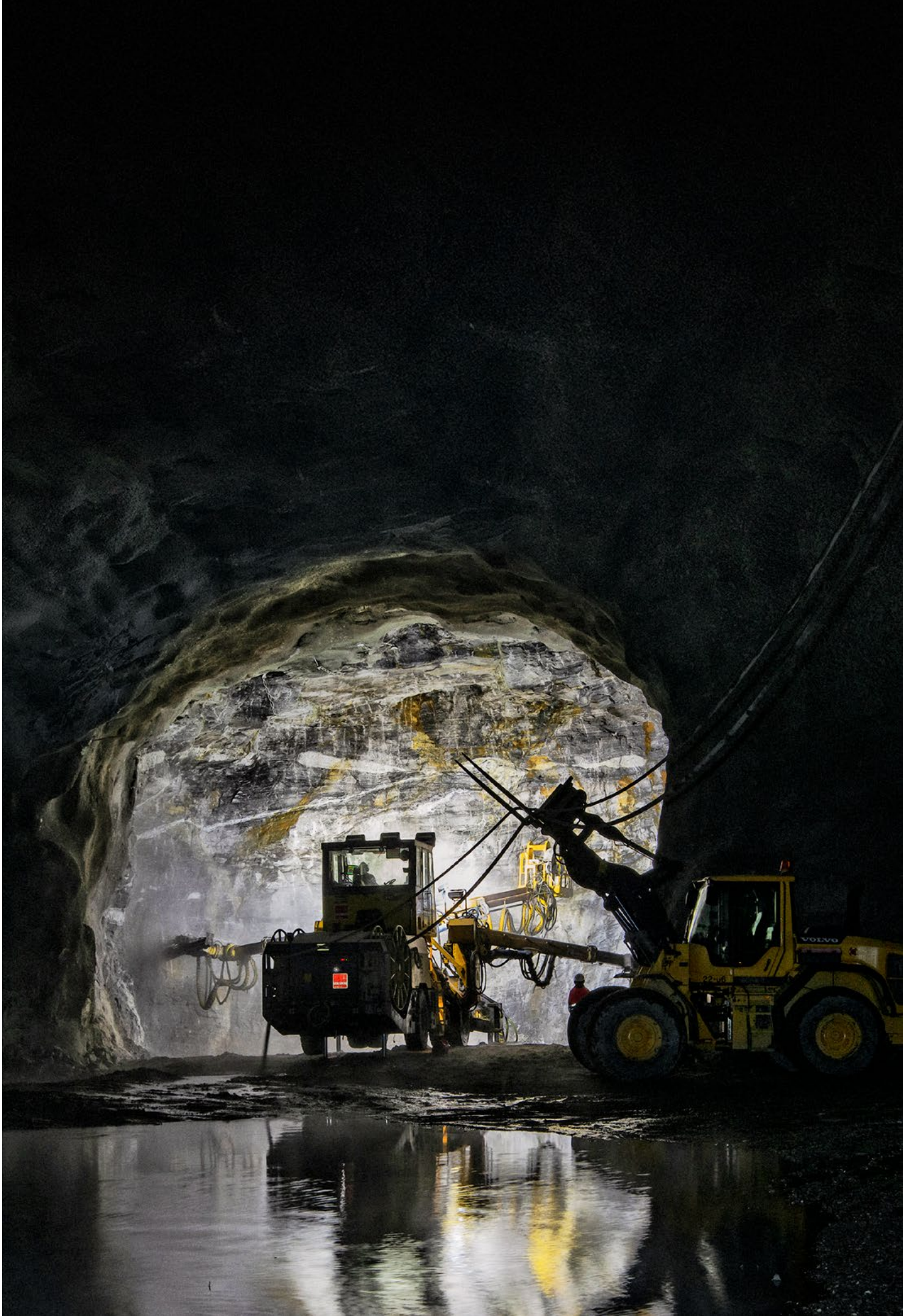
	2016	2017	2018
Årsverk	392	420	417,5
Tildeling post 01-99*	541	548	565,3
Utnyttingsgrad post 01-29	95,03 %	96,23 %	95 %
Lønnsdel	50,4 %	53,52 %	51,5 %
Lønnsutgifter per årsverk	659 300	637 804	682 461
Tildeling post 80	58,9	49,8	50,9

* Tallene er eksklusive overføringer fra året før, post 80 og inntekter (Note A).

Innhold

Del I	Leders beretning	5
Del II	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	9
Del III	Aktiviteter og resultater i 2018	15
Del IV	Styring og kontroll i virksomheten	33
Del V	Vurdering av framtidsutsikter	39
Del VI	Årsregnskap	41

DEL I

LEDERS BERETNING

BIBLIOTEKENES GULLALDER

Aldri har så mange mennesker i Norge brukt biblioteket i løpet av et år som i 2018. Aldri har en så stor andel av befolkningen vært innom et bibliotek. Bibliotekenes gullalder ligger ikke bak oss, den er akkurat nå.

I 2015 lanserte daværende kulturminister Thorhild Widvey den aller første nasjonale bibliotekstrategien i Norge. Nasjonalbiblioteket fikk dermed en langt mer framskutt rolle i utviklinga av norske folkebibliotek. Vi skulle utvikle digital infrastruktur, utvikle digitalt innhold og ikke minst lede an i en nasjonal satsning på folkebibliotekene som møteplasser og arenaer for debatt. Gjennom de siste tre åra har Nasjonalbiblioteket jobba intenst med å gjennomføre disse ambisiøse planene. Det er et arbeid som har engasjert store deler av organisasjonen.

Å skape en nasjonal digital infrastruktur for bibliotek innebærer blant annet at Nasjonalbiblioteket må ta grep om metadata, autoritetsregister og søk i bibliotek-kataloger. Det er nødvendig for at de ulike bibliotek-tjenestene skal kunne spille sammen, noe som igjen gir lånere i hele landet et bedre tilbud og bibliotekarer en enklere arbeidshverdag. Å lykkes med dette fordrer en stor innsats, i både digital utvikling, arbeidet med katalog og organisering av samlingen. Ved utgangen av 2018 er grunnlaget for den nasjonale strukturen lagt, men for Nasjonalbiblioteket er dette bare begynnelsen på et arbeid som vil kreve store ressurser i framtida.

Samtidig har vi over flere år arbeidet med å utvikle den digitale tjenesten nb.no, som en brukervennlig basis-tjeneste for all tilgang til Nasjonalbibliotekets samling. I løpet av 2018 resulterte det i en rekke nyvinninger i brukergrensesnitt og tilgjengelig materiale. En avtale med Kopinor har gitt alminnelig tilgang til en rekke tidsskrift, og digitalisering og tilgjengeliggjøring av

allmennkulturelle tidsskrift og lokalhistorisk materiale har vært prioritert. Skillingstrykk har fått egen inngang på nb.no, og hele 6 206 210 avissider er blitt digitalisert. Ved utgangen av året var ca. 39 millioner avissider digitalisert, og 26,6 millioner av disse er tilgjengelige for brukere i folkebibliotek. I oktober blei også en testversjon av tilgangen til pliktavlevert materiale for forskning og dokumentasjon i universitets- og høyskolesektoren klart. Det setter store krav til tjenesten, både i form av brukerfunksjonalitet, sikkerhet og oppetid. Nasjonalbiblioteket valgte derfor ved slutten av året å opprette en ny avdeling for digital formidling.

2019 er både femhundreårsjubileum for den første trykte norske boka, og et år hvor Norge er hovedland ved den internasjonale bokmessa i Frankfurt. Nasjonalbiblioteket tok på den bakgrunnen initiativ til et nasjonalt bokår i 2019 for å feire boka gjennom å spre lesing og leseglede. Bibliotekene er hjørnesteinene i Bokåret, og Nasjonalbiblioteket har i 2018 lagt ned mye arbeid både innafor fag og forskning, formidling og bibliotekutvikling for å skape et bokår som binder sammen vår egen formidling og forskning med feiringen av boka og lesing i bibliotekene.

Bibliotekstrategien har bidratt til å binde Nasjonalbiblioteket tettere sammen med biblioteknorge. Stadig mer av det daglige arbeidet både i Rana og Oslo har direkte konsekvenser for bibliotekbrukere og ansatte i hele landet. Samtidig er det mest synlige resultatet av denne treårige innsatsen det som har skjedd med besøkene i folkebibliotek. Ved utgangen av 2018 forelå det en ekstern evaluering av strategien. Den viser at hele 54 % av befolkningen har besøkt et bibliotek i løpet av året. Det er en oppgang fra 40 % i 2015, da strategien ble lansert. Aldri har så mange brukt biblioteket i løpet av et år, og aldri har en så stor andel av befolkningen vært bibliotekbrukere.

Størstedelen av veksten er ikke knytta til utlån, men til arrangement av ulike slag i bibliotek. Fra foredrag og debatt til leksehjelp ser vi en massiv vekst i bibliotekbesøket, akkurat slik strategien la opp til og Nasjonalbiblioteket har jobba for. Vi ser også en jevn vekst i utlån til barn og unge, og en tydelig positiv tendens i utviklinga av utlånet til voksne.

Bibliotekene er ikke bare sentere for kunnskap og kultur, ikke bare en tjenesteyter i kommunen, for forskere, studenter eller befolkningen for øvrig. Bibliotekene er folkopplysningsinstitusjoner som aktivt formidler sitt innhold. Bibliotekaren er en agent for kunnskap, for litteratur og kultur. Slik var de som skapte folkeboksamlingene for over 150 år siden, og slik er bibliotekene i dag. Men mens fortidas kunnskapsmisjonærer nådde ut til et fåtall av befolkninga (i 1978 var 24 % av befolkninga bibliotekbrukere), er biblioteket i 2018 et flertallsfenomen.

Det er et resultat av arbeid lagt ned av bibliotekarer i hele Norge gjennom tiår, som den nasjonale bibliotekstrategien har bygd på. Men det er også et resultat av den felles innsatsen som er gjort de siste tre åra, leda av Nasjonalbiblioteket. Arbeidet med å gjøre bibliotek til

moderne møteplasser og kulturinstitusjoner har satt fart disse åra. Nasjonalbiblioteket har gått gjennom samme utvikling i perioden, med samme resultat. Antall besøk på arrangement og utstillinger på Solli plass er tredobla, og etter mange år med nedgang er det nå flere og flere som går gjennom dørene våre hvert år.

Oslo, 15.03.2019

Aslak Sira Myhre

DIREKTØR, NASJONALBIBLIOTEKET

DEL II

INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Nasjonallbiblioteket er en vesentlig del av vår felles hukommelse, med et mandat hjemlet i pliktavleveringsloven. Samfunnsoppdraget er å sikre tilgang til og kunnskap om kulturarven gjennom å samle inn og bevare publisert materiale fra alle publiseringsplattformer.

Nasjonallbiblioteket skal og bidra til å utvikle moderne og relevante norske biblioteker, og forvalter og tildele prosjekt- og utviklingsmidler for å styrke folkebibliotekene. Også en norsk språkbanktjeneste til bruk i forskning og næringsvirksomhet er en del av den faglige porteføljen.

Tildelingsbrevet for 2018 setter to overordnede mål for Nasjonallbiblioteket:

1. Bevilgningene skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som aktiv formidler av kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig omtale og debatt.
2. Nasjonallbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, arbeide aktivt for å gjøre samlingene og informasjon om disse tilgjengelig, samt bidra til utvikling av folkebiblioteksektoren og lokalhistoriefeltet.

Nasjonallbiblioteket er lokalisert i Oslo og i Mo i Rana. Det er til sammen 417,5 årsverk i Nasjonallbiblioteket. De ansatte er likt fordelt mellom Oslo og Mo i Rana.

NASJONALBIBLIOTEKETS SAMFUNNSBIDRAG

Innsatsfaktorer og rammevilkår	Aktiviteter	Produkter og tjenester	Brukereffekter	Samfunnseffekter
<ul style="list-style-type: none"> • 643,5 mill. kr • pliktavleveringslova • bibliotekloven • åndsverkloven 	<ul style="list-style-type: none"> • mottak av pliktavlevert og annet materiale • kunnskapsorganisering • digitalisering • bevaring • tilgjengeliggjøring av materialet • formidling • forskning og utvikling (FoU) • avklaring av rettigheter • utvikling av tjenester • kunnskapsutvikling • forvaltning av tilskudd 	<ul style="list-style-type: none"> • nettbaserte bibliotek-tjenester for alle medier • norsk digital språkbank • nasjonal-multigrafier • metadata og andre gjenfinningsverktøy • depotbibliotek • infrastruktur for forskning • referansetjenester, rådgivning og kompetansedeling • sikker langtidbevaring av norsk kulturarv • digital infrastruktur for norske biblioteker 	<ul style="list-style-type: none"> • enkel tilgang til kulturarven for alle • forskere, studenter og andre fagfolk finner og kan bruke kunnskaps-, språk- og kulturhistorien • sterkere tilknytning til historien • bedre bibliotek-tjenester for hele befolkningen 	<ul style="list-style-type: none"> • identitet og tilknytning • kunnskap, interesse og bevissthet om norsk kultur-, kunnskaps- og språkarv • styrking av norsk offentlighet og utvikling av fellesarenaer for debatt • enkel tilgang for alle til norsk publiseringshistorie og kulturliv

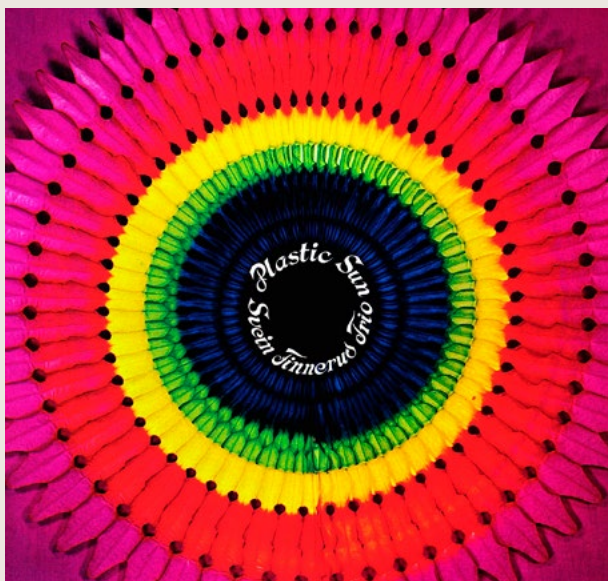
KOSTNADSREDUKSJONER OG INNSPARINGER

Nasjonalbibliotekets lønnsutgifter i 2018 var på 284,9 millioner, inkludert sosiale kostnader. Det er en økning på 17,1 millioner fra 2017. Økningen skyldes generell lønnsvekst og tilførsel av seks nye årsverk, som følge av overføring av administrative og tekniske oppgaver fra Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet. Regnskapet for faste utgifter viser at kostnadene til husleie og bygningsdrift (i hovedsak elektrisitet) økte med 2,9 millioner fra 2017 til 2018. Som følge av regjeringens ABE-reform er de andre driftskostnadene holdt uendret.

Effekten av ABE-kuttene og den ikke kompenserte husleieøkningen på 10 millioner per år for automatlager II er at aktiviteter utenom satsingsområdene er rammet av personalreduksjoner. Det har blant annet ført til at det på det bibliografiske området bygger seg noen restanser.

Disse vil i første omgang ikke være merkbare for dem som bruker Nasjonalbibliotekets tjenester. En annen effekt er at planlagt utskifting av digitaliseringsutstyr skyves ut i tid. Det fører til at deler av digitaliseringsprogrammet gjennomføres uten vedlikeholdsavtaler, noe som øker risikoen for havari.

- Svein Finnerud Trios *Plastic Sun* (1970). Foto: Odin Records / Grappa Musikkforlag
- NB noter er Nasjonalbibliotekets publiserings-tjeneste for norsk samtidsmusikk som ikke er utgitt på forlag.
- Nasjonalbiblioteket formidler arkivmateriale til en rekke film- og tv- produksjoner. I 2018 ble slikt materiale benyttet blant annet i arbeidet med Anne Sewitskys storfilm *Sonja*. Foto: Adi Marineci, Maipo Film

NASJONALBIBLIOTEK FOR 5 MILLIONER

Nasjonalbiblioteket har en ambisjon om å være relevant for alle. Hovedkanalen er det digitale biblioteket, der det i dag er mulig å lete blant 4,5 mill. digitale objekter. I 2018 økte besøkstallet til 4,83 mill., som er en økning på 5 % fra året før.

Nasjonalbibliotekets arrangementer på Solli plass nådde et større publikum i 2018 enn i 2017. Antallet avspillinger via podkast og strømming fra arrangementene økte fra 15 867 i 2017 til 32 246 i 2018. I tillegg besøkte 33 943 personer arrangementene og utstillingene.

Nasjonalbibliotekets aktiviteter når ut til et stort publikum også gjennom bidragene til andre produksjoner innenfor både musikk og film.

Musikk

Nasjonalbiblioteket sitter med arkivene etter mange av store norske lydstudioer og produsenter. Ut fra disse leverte Nasjonalbiblioteket i 2018 1408 digitaliserte lydfiler tilbake til norsk musikkbransje. De fleste er tilgjengelig på strømmetjenester som Tidal og Spotify. Noen finnes òg som nyttgivelser på CD og vinyl, blant annet Marius Müller, Trond Granlund og Ruphus. Ett av flere høydepunkt var gjenutgivelsen av platen *Plastic Sun* av Svein Finnerud Trio (1970). «En norsk klassiker skinner igjen», skrev Audun Vinger i Morgenbladet.

I rollen som notearkiv og forlegger for norske samtidskomponister bidro musikk-tjenesten NB noter til 97 framføringer i 2018. 21 av disse var urframføringer ved Den norske Opera & Ballett, Oslo Konserthus, Stavanger Konserthus, Ultimafestivalen, Olavshallen og NRK og flere utenlandske scener.

Film

Nasjonalbiblioteket har ansvaret for å ivareta den norske filmarven. I forbindelse med produksjon av ny film leverer Nasjonalbiblioteket klipp og annet materiale fra arkivene. I 2018 ble det levert slikt materiale til produksjoner som *Kappløpet mot Sydpolen* (tv), filmen om Sonja Henie, Svalbard-trilogien til Knut Erik Jensen og en rekke aktualitetsprogrammer fra flere norske tv-stasjoner.

Eksempler på filmer som er digitalisert for bevaring

- *En reise med luftskipet «Norge»* (1928)
- Øyvind Vennerød: *Sønner av Norge* (1961) og *Sønner av Norge kjøper bil* (1962)
- *Plantemetoder i skogbruket* (1966)
- Tre kortfilmer av Unni Straume

Eksempler på filmer som er sikret analogt

- Caspar Wrede: *En dag i Ivan Denisovitsj liv* (1970)
- Edith Calmar: *Ung Flukt* (1959)
- Toralf Sandø: *Sankt Hans Fest* (1947)
- Nils R. Müller: *Kontakt!* (1956)

Eksempler på bestillinger

- *Kappløpet mot Sydpolen* (tv)
- Private filmer med Sonia Henie til produksjonsselskapet Maipo
- Diverse filmer til Rockheim
- *Hva betyr det at være menneske* (om Peter Wessel Zapfe)
- Knut Jensens *Svalbardtrilogi*
- Aktualitetsprogrammer fra norske tv-stasjoner

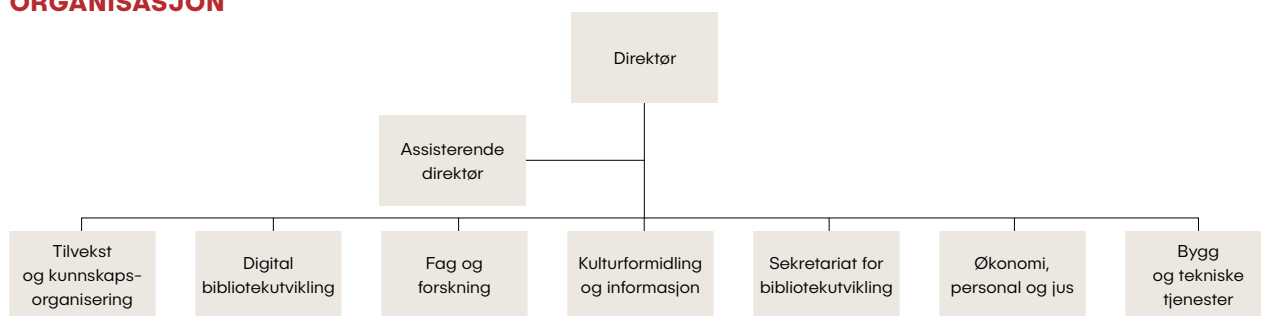
FILMBEVARENDE ARBEID

Analogt bevart film	Titler	38
Digitalisert video for bevaring	Titler	1279
Digitalisering av film for bevaring	Titler	166
Digitalisering av film for NRK	Titler	6
Utkopiering av pliktavlevert video	Ordre	67
Utkopiering av øvrige AV-samlinger	Ordre	145

← Nils R. Müllers *Kontakt!* fra 1956. Merkur Film AS/ produsent Petter Vennerød

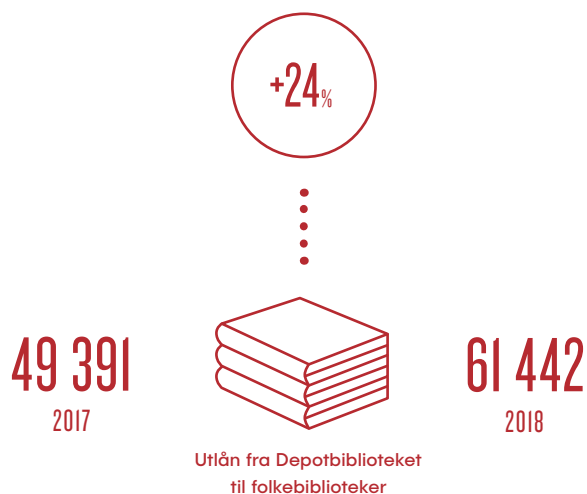
← Øyvind Vennerøds *Sønner av Norge* fra 1961. Merkur Film AS/ produsent Petter Vennerød

ORGANISASJON

RESSURSER OG RESSURSBRUK

NØKKELTALL FRA ÅRSREGNSKAPET	2016	2017	2018
Årsverk	392	420	417,5
Tildeling post 01–99. Tallene er eksklusive overføringer fra året før, post 80 og inntekter (Note A)	541	548	565,3
Utnyttelsesgrad post 01–29	95,03 %	96,23 %	95 %
Lønnsdel	50,4 %	53,52 %	51,5 %
Lønnsutgifter per årsverk	659 300	637 804	682 461
Tildeling post 80	58,9	49,8	50,9

Nasjonalbiblioteket lånte i 2018 ut 61 442 publikasjoner fra Depotbiblioteket til folkebiblioteker. Dette er en god økning fra 2017, da utlånstallet til folkebiblioteker var 49 391.

PROLOGVS

Agnus medr gudis miskum no
 regs küngr sun hakonar küngr
 sunar sun sueris küngr sendr
 ollum gudis vinum z smum i gu
 la þings loghum. D. G. z sma. þ
 vitid. at hinc skynsamazsto me
 i gula þings loghum. hafa iduh
 ga getid þþri os at þer haxid sp
 at uer haxum lut uatt. at bota
 nokkot um þlestur leughbokr
 i landeno. z bedir os. at þdur bo
 k skilti þra umbota eigh lut
 laus uera. En þer skulur þat
 utta sanlegga at os þer adu ual
 þir at sia. En þo mi emkanligh
 best. er þer trefstid sua mikir
 a uara þorsio. at þer dymit ham
 alla i uara þorsio. þat ap at ta

ka. z þat uir at leggja sem þukkr best þera. ni skynsamra ma
 nna rade. Ok þu haxum uer nu um vidir. idulegha skod at ha
 na. z hzt os sem alluða mette mædr þerrom. vidom þullan
 oskurð gepua. þar sem hon talade adu þopli langt um. En sum
 um stodum þirti hon sanlegga til loghu. þar sem huerghu nar
 adu hofare. en margher þirre þer er þamirre uoro. En þu þo a
 uer kennum os mra uankufiende til sikra storsda þa hoxum
 uer þessa bok lated rita er uer sendom þdr. trefstandi up a uars
 ltra ihc xpc miskum. Ok þra hma skynsamazto marina til loghu.
 er þra os uaro. En at þer skult þu gres þu u haxum so bolku
 skipar ibokena. sem nu er þa greunt þessir hættir sem þer þþligi
 þm gparar bolke er nu sem þþr at anduerdu rita adu þþr en up
 þere sealpa bokena. þi at adu þer at skipar se þingir. z neþndu

DEL III

AKTIVITETER OG RESULTATER I 2018

UTVIKLING AV SAMLINGEN

Nasjonallbibliotekets samling er grunnlaget for institusjonens virksomhet og rolle. Samlingen strekker seg fra middelalderen og fram til øyeblikket, og sprer seg over alle medier som er brukt i og rundt norsk offentlighet. Samlingen vokser hvert år, både gjennom pliktavlevering av publisert materiale og gjennom aktivt innsamlingsarbeid. Samlingen blir aldri helt komplett, men Nasjonalbiblioteket tar sikte på å gjøre den mest mulig fullstendig. Derfor suppleres den historiske samlingen kontinuerlig gjennom akkvirering av arkiver, innkjøp av materiale og kartlegging og innsamling av materiale som mangler. Den største tilveksten kommer fra det pliktavleverte materialet. I 2018 ble blant annet 34 348 bøker og tidsskrifter, 29 963 tusen avishefter og 238 586 timer film, musikk og kringkasting levert.

I 2016 vedtok stortinget enstemmig en ny pliktavleveringslov som endrer Nasjonalbibliotekets rammevilkår. Det ble da mulig for Nasjonalbiblioteket å kreve det digitale forelegget for de ulike publikasjonene levert direkte. Forskriften til loven trådte i kraft 1. juli 2018, og innføring av digital pliktavlevering har vært det høyest prioriterte arbeidet i samlingsutviklingen i 2018.

Digital pliktavlevering

Digital pliktavlevering av aviser kom i ordinær drift mot slutten av 2018. I desember 2018 ble 210 av ca. 250 aktive avistitler i Norge avlevert digitalt. Totalt ble det i løpet av året avlevert digitalt 29 963 aviser (1 147 345 sider), noe som er en økning på 69 % fra 2017. Digital pliktavlevering av musikk ble også etablert i 2018. 34 771 musikkutgivelser ble avlevert i løpet av året, og dette inkluderer eldre utgivelser som aggregatoren Phonofile hadde i sitt arkiv. Pliktavlevering av musikk er fortsatt i en beta-fase, men vil komme i ordinær drift i 2019. Det ble i løpet

av 2018 også digitalt avlevert 131 385 timer med radiosendinger og 107 201 timer med fjernsynssendinger, en økning på henholdsvis 6 % og 3 % fra 2017. Det avleveres nå 15 radiokanaler og 13 fjernsynskanaler. I 2018 ble det høstet inn 573 464 292 filer fra den norske delen av internett. I Nasjonalbibliotekets betatjeneste (beta.nb.no) ble det i oktober etablert tilgang til pliktavleverte bøker og tidsskrifter for studenter og forskere i UH-sektoren i Norge gjennom fire samtidige lisenser per objekt.

Analog pliktavlevering

Den analoge pliktavleveringen holder seg stabil. For de fleste materialtypene er nivået i 2018 sammenlignbart med nivået i 2017. Der det er avvik, skyldes dette i stor grad leverandører som avleverer mye materiale samlet, og i slike tilfeller kan det ha betydning om en leveranse kommer før eller etter et årsskifte. For tidsskrifttitler har det vært en reell nedgang over år. De siste årene har det

vært arbeidet systematisk med avslutning av titler som har gått inn, etter at det i en periode siden overgangen til et nytt biblioteksystem ikke var mulig å purre manglende utgivelser. Denne aktiviteten har resultert i at antallet titler ved utgangen av 2018 var 10 % lavere enn ved inngangen av året, og det er nå registrert 7 213 løpende titler i katalogen.

Upublisert materiale og privatarkiv

Nasjonalbiblioteket tar vare på upublisert materiale i alle sjangre. Blant høydepunktene i årets akkvisisjoner er arkivmateriale etter forfatteren Axel Jensen, fotoarkivet etter fotografen Tom Sandberg, og audiovisuelt materiale etter plateselskapene Universal Records og Warner Records. Nasjonalbiblioteket har også fått overdratt videoarkivet etter ungdomstiltaket Bootleg. Arkivet inneholder rundt 1 300 videokassetter, deriblant mange unike førsteopptak av norske artister.

I 2018 ble prosjektet Bokhylla.no ferdigstilt, og nå er rundt 270 000 bøker gjort tilgjengelig på nett for alle i Norge. Fullføringen ble markert på Nasjonalbiblioteket 1. februar, med blant andre kulturminister Trine Skei Grande til stede.

BOKHYLLA

DIGITAL FORMIDLING

En betydelig hendelse i 2018 var at digitaliserte tidskrifter ble innlemmet gjennom en utvidelse av Bokhylla-avtalen med Kopinor, slik at også utvalgte tidskrifter publisert til og med år 2000 er tilgjengelige.

I forskrift til åndsverkloven §§ 1-10a, 1-10b åpnes det for å gjøre pliktavlevert materiale tilgjengelig for forskning og dokumentasjonsformål. Dette gjøres ved to typer digitale tilganger: én kategori for UH-sektoren (fire samtidige lisenser) og én kategori til bruk i biblioteker (to samtidige lisenser). I fjerde kvartal 2018 startet utprøvingen av en testversjon for UH-sektoren. Løsningen for biblioteker vil bli lansert i løpet av 2019.

Nasjonalbiblioteket oppgraderte informasjonssidene på nb.no i 2018. Enklere søkemuligheter gir brukerne lettere tilgang til den digitale samlingen og til informasjon om publikumsarrangementene.

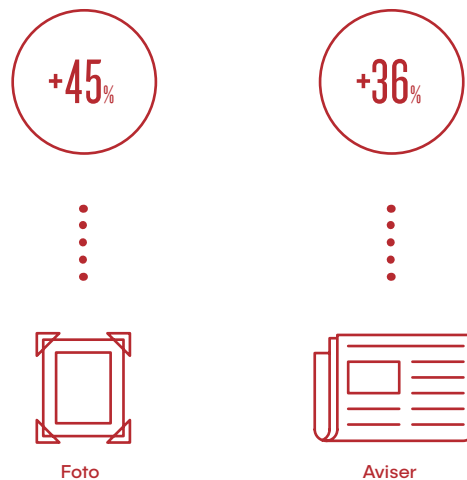
Antallet besøk på nb.no og bibliotekutvikling.no økte med 5 % fra 2017, til 4 904 220.

DIGITALISERING

Aviser

Det ble i løpet av året digitalisert 6 206 210 avissider. Dette er en økning på 36 % fra 2017. Det ble også inngått flere nye avtaler for å sikre tilgang til digitaliserte aviser i norske biblioteker, og også i noen tilfeller for allmenheten. Ved utgangen av året var ca. 50 % av alle aviser utgitt i Norge, digitalisert.

67 % av det digitaliserte materialet er tilgjengelig i norske biblioteker (ca. 26,6 mill. sider). Dette er en økning i omfang på 30 % fra 2017. 13 % av det digitaliserte er tilgjengelig for allmenheten (ca. 5,3 mill. sider), en økning på 43 % fra 2017.

På ett år er digitaliseringen av fotomateriale økt med 45 %. Avisdigitaliseringen er økt med 36 %, og nå er halvparten av alle aviser utgitt i Norge, digitalisert.

Nasjonalbiblioteket har digitalisert arkivmateriale for Arkiverket i 2018. Etter en prøvestart i 2017 har produksjonen gått for fullt gjennom 2018. Det første oppdraget var digitalisering av folketellingen fra 1920 med 4,4 millioner sider. Oppdraget ble avsluttet i oktober, og folketellingen blir offentliggjort i Arkiverkets Digitalarkiv i 2020. Deretter sto et utvalg branntakstprotokoller for tur. Disse tilgjengeliggjøres fortløpende i Digitalarkivet.

Foto

Effektiv digitalisering av fotomateriale var også en prioritert oppgave i 2018. Det ble digitalisert totalt 415 622 foto, en økning på 45 % fra 2017.

Musikk- og lydopptak

I 2018 har Nasjonalbibliotekets lydbevarende arbeid vært basert på strategien om å prioritere truede lydbærere. 1" flersporsbånd og filmlyd fra det tidlige digitale formatet MO-disk har blitt prioritert, og det ble levert 1 440 musikkinnspillinger i digitalt format til ulike produksjonsselskaper. Det ble digitalisert 4 844 enheter med musikk- og lydopptak i 2018. I tillegg til dette ble det digitalisert 29 811 timer med radioopptak fra magnetiske medier. Dette er en økning på 82 % sammenlignet med 2017. Økningen skyldes først og fremst en betydelig oppskalering og effektivisering i arbeidet med digitalisering

av DAT-kassetter med dokumentasjonsopptak fra radio. Digitaliseringen av lydopptak, musikk og radio gjøres i henhold til en plan om systematisk å digitalisere alle magnetiske lydopptak over en periode på 15 år. Dette for å bevare innholdet på opptakene mens det ennå er mulig å spille dem av.

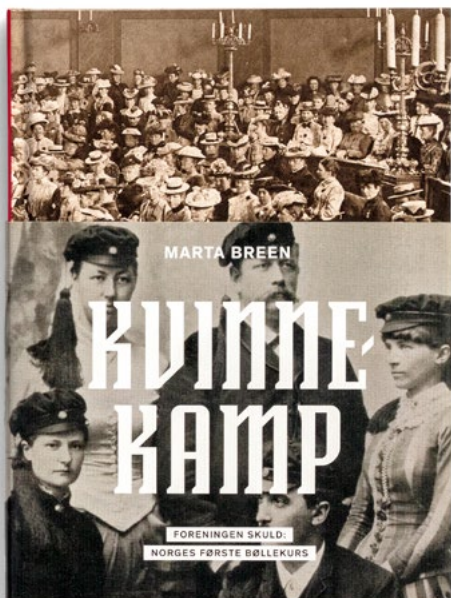
Video

Det ble digitalisert 1 279 videotitler i 2018. Dette er en økning på 3 % fra 2017. Det ble også digitalisert 166 filmtitler. Dette er en økning på 14 % fra 2017.

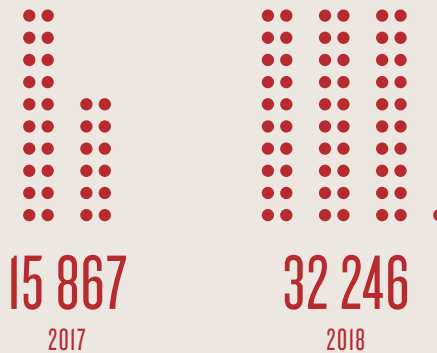
Bøker og tidsskrifter

I 2018 ble det også digitalisert 26 297 bøker og 8 075 tidsskrifthefter fra egen samling. Totalt er 5 041 240 sider digitalisert, mot totalt 6 000 800 sider i 2017. I tillegg er det digitalisert 4 157 270 sider for Arkivverket.

↑ Mange fikk med seg utstillingen «Kvinnekamp» og arrangementene knyttet til denne. Nasjonalbiblioteket ga samtidig ut boken *Kvinnekamp. Foreningen Skuld: Norges første bøllekurs*, skrevet av Marta Breen.

ANTALL AVSPILLINGER AV PODKAST OG STRØMMING

I 2016 ble enkelte av Nasjonalbibliotekets arrangementer lagt ut som podkast. Året etter ble direkte strømming av arrangementer via nb.no også en del av publikumstilbudet, og i 2018 ble flere arrangementer i tillegg lagt ut på nb.no som varige lenker. Slik kan Nasjonalbibliotekets formidling av kulturarven nå alle i Norge, uavhengig av bosted.

Tallet på avspillinger av Nasjonalbibliotekets egne arrangementer via podkast, strømming og varig lenke har økt fra 1866 i 2016, 15 867 i 2017, til 32 246 i 2018.

Alle materialtyper fra Nasjonalbibliotekets samlinger blir brukt i formidlingen av kulturarven, gjennom utstillinger, arrangementer og utgivelser: Film, musikk, språk, litteratur, brev, foto og illustrasjoner er bare noen av de mange objektene og uttrykkene fra vår felles kulturhistorie som løftes fram og diskuteres.

I 2018 har Nasjonalbiblioteket konsolidert antallet egenproduserte arrangementer og fagseminarer på 140, mot 160 i 2017. Snittallet for besøk per arrangement ligger stabilt, og i 2018 var det 11 431 besøkende ved Nasjonalbibliotekets egne arrangementer og fagseminarer. I 2018 åpnet Nasjonalbiblioteket i større grad opp for at eksterne arrangører med formålsnær virksomhet også kan benytte Nasjonalbibliotekets lokaler til formidling. Det ble i 2018 avholdt 96 slike arrangementer med totalt 6 599 besøkende. Medregnet de 15 910 som har besøkt Nasjonalbibliotekets utstillinger, er det samlede publikumstallet for arrangementer og utstillinger 33 943, noe som innebærer en økning på over 15 % fra 2017.

Nasjonalbibliotekets arrangementer har nådd et langt større publikum i 2018 enn i 2017 ved at antallet avspillinger via podkast og strømming økte fra 15 867 i 2017 til 32 246 i 2018. Dette er første gang antallet avspillinger av arrangementer samlet overstiger de totale besøkstallene for Nasjonalbibliotekets egne arrangementer og utstillinger på Solli plass. Dette er en milepæl i arbeidet med å gjøre Nasjonalbiblioteket til et tilbud for hele befolkningen, og det illustrerer at Nasjonalbibliotekets kulturformidling på Solli plass er blitt et landsdekkende fenomen og ikke bare et tilbud til dem som kan oppsøke Nasjonalbibliotekets bygg.

FORMIDLING PÅ SOLLI Plass

I 2018 har Nasjonalbiblioteket arbeidet med større byggeprosjekter på Solli plass. Det nye kartsenteret og tilpassing av bygget for å huse den nye permanente utstillingen har gått for fullt i andre halvår. Begge tiltakene er viktige brikker i formidlingsatsingen som ble igangsatt i 2015, og både kartsenteret og den permanente utstillingen skulle etter planen åpnet i 2018. På grunn av uforutsette byggetekniske utfordringer vil begge åpne i løpet av 2019.

Kartsenteret vil gjøre William Ginsbergs samling på over 1000 historiske kart over landområder i Norge og nordområder tilgjengelig for allmennheten og forskningsmiljøer.

Den permanente utstillingen skal gi et glimt av viktige begivenheter i norsk offentlighetshistorie, fra Magnus Lagabøtes landslov til internett.

I 2018 kom det i alt 211 590 besøkende inn hoveddøren, mot 174 875 i 2017 og 164 290 i 2016. Det er en økning på 29 % over tre år.

De omfattende byggearbeidene førte til færre temporære utstillinger i utstillingslokalene på Solli plass i 2018. Det var i alt seks utstillinger i 2018, mot ti i 2017. Dette har i sin tur ført til en liten nedgang i antall besøkende fra 2017–2018: fra 16 519 til 15 910. Utstillingene i 2018 varierte fra større hovedutstillinger til mindre i de åpne

Illustrasjon: whiteMocca / Shutterstock

FANTASTISKE FREMTIDER

Nasjonalbiblioteket i Norge har i mange år ligget i tet internasjonalt i digitalisering av egen samling og i bruken av ny teknologi i utviklingen av biblioteket og bibliotektenester. Samtidig har utviklingen av ny teknologi, robotisering, digitalisering og ikke minst kunstig intelligens endret samfunnet rundt oss. De raske endringene reiser mange store spørsmål, teknologisk og økonomisk, men også filosofisk, politisk og etisk.

I 2018 valgte Nasjonalbiblioteket å sette søkelyset på denne utviklingen gjennom et formidlingsprogram med utstillinger og arrangementer. «Fantastiske fremtider» knyttet an til fremtiden slik den har sett ut i framtidsfabler både i litteratur, forskning, film, musikk og massemedia, og det ble holdt en rekke fagseminarer rundt samme tema.

Samtidig inviterte Nasjonalbiblioteket sammen med Stanford University Libraries til den første konferansen om kunstig intelligens og maskinlæring i bibliotek- og kultursektoren. Stanford og Nasjonalbiblioteket har lenge samarbeidet om teknologi og bibliotek, blant annet knyttet til utviklingen av IIF-standarder for deling av bilder på nettet.

AI-konferansen «Fantastic Futures» samlet over 350 deltakere fra mer enn 80 institusjoner fra hele verden. En rekke sentrale institusjoner deltok i seminarer i forkant og etterkant, og det ble også arrangert en stor internasjonal konferanse om IIF dagen etter.

Konferansene ledet blant annet til at Nasjonalbibliotekar Aslak Sira Myhre og University Librarian ved Stanford University Libraries, Mike Keller, undertegnet et Memorandum of Understanding for videre samarbeid om teknologiutvikling i årene som kommer.

publikumslokalene, samt én plakatutstilling til folkebibliotekene. En av hovedutstillingene var i anledning A.O. Vinjes 200-årsjubileum, og ble knyttet til journalisten og avismannen Vinje, med lys på pressehistorien. Det ble laget en plakatutstilling for folkebibliotekene til André Bjerkes 100-årsjubileum, og de åpne publikumslokalene ble tatt i bruk for en utstilling om kvinnekamp i litteraturen. Her var det også parallelle arrangementserier til alle temaer, og en bokutgivelse om de første kvinnekampforkjemperne i Norge – foreningen Skuld – skrevet av forfatteren Marta Breen. Utgivelser i krimklassikerserien så vel som i serien Fortidens folkelesning, ble videreført i 2018.

INFRASTRUKTUR FOR FORSKNING

Nasjonalbiblioteket er med sine samlinger, sin fagkompetanse og sine publikumstjenester en viktig del av infrastrukturen for norsk forskning. I 2018 ble det gjennomført en brukerundersøkelse som viste at 71 % av forskersamfunnet var meget fornøyde med Nasjonalbiblioteket, en økning på 20 % fra 2014. Aller mest fornøyde er forskerne med de ansattes service og kompetanse. Forskernes bruk av Nasjonalbiblioteket er i overveiende grad digital – de bruker det digitale biblioteket for å lese og søke etter informasjon. Hoveddelen av forskerne som bruker Nasjonalbiblioteket, kommer fra fagområdene samfunnsvitenskap og humaniora.

Forskningsprosjekter

I 2018 har Nasjonalbiblioteket deltatt i sju større forskningsprosjekter med støtte fra Forskningsrådet. For det bokhistoriske forskningsprosjektet *Litterære verdensborgere* – som bidrar med oppdatert kunnskap til 500-årsjubileet for den norske boken i 2019 – er Nasjonalbiblioteket prosjekteier. I prosjektene *The ALM-Field, Digitalization and the Public Sphere* (Oslo-Met) og *Digitization and diversity* (BI) er Nasjonal-

biblioteket partner. Disse tre prosjektene har finansiering fra Forskningsrådets program KULMEDIA, som er initiert og finansiert av Kulturdepartementet.

Nasjonalbiblioteket er prosjektleder i infrastrukturprosjektet *Digital corpus and dictionary of Norwegian Medieval Latin texts* (Vitenskapsakademiet). I tre andre prosjekter, *Data-mining the digital bookshelf* (UiO), *Health Communication Regimes* (Institutt for samfunnsforskning) og *Historisk befolkningsregister* (UiT), er Nasjonalbiblioteket partner.

Utgivelser

Som avslutning av et stort faglig arbeid ga Nasjonalbibliotekets Bjørg Dale Spørck sammen med medforfatter Magnus Rindal ut *Kong Magnus Håkonsson Lagabøtes landslov* i slutten av 2018. I tillegg har Nasjonalbiblioteket utgitt en antologi med lokalhistorisk innretning i den vitenskapelige skriftserien *Nota bene*, og en av Nasjonalbibliotekets ansatte har publisert boken *Ibsen on the German Stage 1876–1918: A Quantitative Study*. Det er publisert 25 vitenskapelige artikler. I serien NB kilder er det publisert fire utgaver (*Dagbok 1852 av Halfdan Kjerulf; Kitty L. Kielland og Arne Garborg. Brevveksling 1885–1906; Camilla Collett: Brev 1841–51, Christiane Koren*).

I skriftserien NB tema er *Arkivet etter André Bjerke (1918–85)* publisert. I tillegg er det publisert over 50 faglige og populærvitenskapelige artikler som formidler og kontekstualiserer Nasjonalbibliotekets samlinger til et bredere publikum.

Infrastruktur for norsk kultursektor og kulturnærings

Nasjonalbiblioteker har en viktig rolle som infrastruktur for norsk kultur og samarbeidspartner for norske kulturinstitusjoner og -næringer. I 2018 har Nasjonalbiblio-

teket bidratt til en lang rekke utstillinger, bok- og cd-utgivelser. Det mest omfattende bidraget er infrastrukturrollen for musikk- og filmfeltet.

Musikk

Musikk fra den førdigitale perioden kan være svært vanskelig å få tilgang til, men i Norge er store deler av musikkhistorien tilgjengelig på digitale plattformer som Spotify og Tidal. Dette er mulig fordi Nasjonalbiblioteket i en årrekke har samlet inn og bevart norsk audiovisuelt arkivmateriale, og i dag har Norges største lydsamling. Den inneholder blant annet masterbånd fra en rekke norske musikkstudioer og plateselskaper. Store deler av denne samlingen er digitalisert og danner utgangspunkt for samarbeid med norske artister og plateselskap om gjenutgivelser og tilgjengeliggjøring på digitale plattformer. I 2018 fikk Nasjonalbiblioteket 66 slike bestillinger.

NB noter er Nasjonalbibliotekets publiseringstjeneste for norsk samtidsmusikk. NB noter tar vare på og til-

gjengeliggjør noter for norske musikkverk til en rekke framføringskontekster. I 2018 er 178 nye verk lagt til i katalogen, og nærmere 1000 verk er solgt eller leiet ut. Aktiviteten har resultert i 97 framføringer, hvorav 21 urframføringer ved Den norske Opera & Ballett, Oslo Konserthus, Stavanger Konserthus, Ultimafestivalen, Olavshallen og NRK og flere utenlandske scener.

Film og tv

Nasjonalbiblioteket tar vare på, digitaliserer og formidler film til visninger på cinemateker og filmklubber, samt til visninger og utstillinger ved festivaler og kulturinstitusjoner i inn- og utland. Nasjonalbiblioteket leverer også hvert år arkivfilmmateriale til en rekke film- og tv-produksjoner. I 2018 har det for eksempel vært arbeidet med materiale til filmene *Sonja* (Anne Sewitsky, 2018) og *Amundsen* (Espen Sandberg, 2019).

Utstillinger

Nasjonalbiblioteket har et betydelig samarbeid med museumssektoren. I 2018 har dokumenter fra samlingen

← Et utvalg periodika Nasjonalbiblioteket har publisert i, i 2018.

→ Et av årets høydepunkter var da Nasjonalbiblioteket mottok denne praktutgaven av Magnus Lagabøtes landslov fra Det kongelige bibliotek i København. Boken inngår i et forskningsprosjekt, og den vil stilles ut i Nasjonalbibliotekets permanente utstilling.

vært vist på mange ulike utstillingsarenaer. Verdt å trekke fram er Stavanger kunstmuseums Kitty Kielland-utstilling, som har vært vist i Stavanger og i fire andre norske byer. Til denne utstillingen bidro Nasjonalbiblioteket først til et større forsknings- og dokumentasjonsarbeid som resulterte i den flotte boken *Kitty Kielland. Fri luft*, av Inger M.L. Gudmundson, og deretter med utlån av objekter fra samlingen til utstillingen. Nasjonalbiblioteket benyttet også anledningen til å utgi Kitty Kiellands brev. Disse har aldri tidligere vært tilgjengelig for publikum.

Av andre utstillinger det er levert større bidrag til, er: *Hall of Fame 2018* (Rockheim); *Harald Sohlberg. Uendelige landskap* (Nasjonalmuseet); *Gerhard Munthe. Eventyrlig design* (Nasjonalmuseet); *Virvel og fanfare: Norske militærkorps i 200 år* (Ringve Musikkmuseum); *Med krigshistorie i veggene – Villa Grande 100 år* (HL-senteret).

BIBLIOTEKUTVIKLING

Nasjonal bibliotekstrategi gikk inn i sitt siste år i 2018, og dette har vært utgangspunktet for årets arbeid med bibliotekutvikling. I løpet av året skulle alle de 23 tiltakene i planen være utført. Ett viktig tiltak har vært samtaler med forleggerne om deres anbefaling av en modell for kjøp og utlån av digitale lydbøker i folkebibliotekene. I tillegg har det vært arbeidet med en digital delingsplattform på bibliotekutvikling.no og utrulling av biblioteksøk til alle fylker.

I forbindelse med at Nasjonal bibliotekstrategi avsluttes, er det i 2018 også gjennomført en ekstern evaluering av strategien. Evalueringen viste blant annet at andelen av befolkningen som oppga å ha besøkt et bibliotek siste år, vokste med 14 prosentpoeng fra 40 til 54 % fra 2015 til 2018. Veksten knyttet seg sterkt til arbeidet med å utvikle bibliotekene som møteplasser og arenaer for samtale, debatt og kulturformidling. Videre viste den

at folkebibliotekene i stor grad var fornøyde med både strategien og Nasjonalbibliotekets arbeid. Evalueringen er tilgjengelig i sin helhet på Nasjonalbibliotekets nettsted bibliotekutvikling.no.

Folkebibliotekstatistikken for 2017 viser at det ble lånt ut 16,5 millioner fysiske bøker fra norske folkebiblioteker. I 2017 var det nærmere 50 000 arrangementer i folkebibliotekene, en økning på ca. 4 000 fra året før.

Nasjonalbiblioteket tildelte 14 millioner kroner til arenautvikling i norske folkebiblioteker i 2018. Til sammen 142 tiltak fra alle deler av landet fikk midler gjennom denne tildelingen. Siden 2014 har Nasjonalbiblioteket tildelt over 70 millioner kroner til arenautvikling i folkebibliotekene. Nesten fire femtedeler av kommunene i landet – til sammen 335 – har mottatt arenastøtte i disse årene.

Nasjonalbiblioteket bevilget i 2018 16 millioner kroner til 56 nyskapende prosjekter og utviklingstiltak i biblioteker over hele landet. Midlene er fordelt ut fra føringer i Nasjonal bibliotekstrategi 2015–2018, og de skal stimulere og bidra til utvikling av nye bibliotektenester, formidling av bibliotekenes innhold og utprøving av nye samarbeidsformer. I november arrangerte Nasjonalbiblioteket Haakon Nyhuus-seminaret «Saman om lesing», der syv utviklingsprosjekter ble presentert og strømmet direkte til hele landet. Felles for prosjektene var at de innebar samarbeid mellom folkebibliotek og skole. Dette var en oppfølging av bibliotekstrategiens tiltak på området. Se faktaboks.

Kulturdepartementet bevilget i 2018 10 millioner kroner til folkebiblioteker for å styrke arbeidet mot barnefattigdom. Midlene skal gi mulighet til å prøve ut ulike metoder og tilnæringsmåter for å gi barn og unge tilgang til bibliotektenester og deltakelse i organiserte aktiviteter, uavhengig av foreldrenes økonomi.

Nasjonalbiblioteket har fordelt midlene til prosjekter i 13 norske byer: Arendal, Bergen, Bodø, Fredrikstad, Gjøvik, Kristiansand, Moss, Oslo, Sandefjord, Stavanger, Tromsø, Trondheim og Tønsberg. Midlene ble fordelt i november, og de fleste prosjektene vil bli iverksatt i 2019. I løpet av perioden har det blitt tildelt arenamidler til til sammen 521 enkeltprosjekter. Nær 80 % av landets kommuner har deltatt i arenaprosjekter.

Nasjonalbiblioteket forvalter lov om folkebibliotek, og utfører statlige bibliotekoppgaver etter loven. Forvaltningsansvaret knytter seg til generell veiledning, særlig i forbindelse med kompetansekravet i § 5. I 2018 ble det blant annet laget en generell rettleiding som ble brukt av fylkesbibliotekene i Sogn og Fjordane og i Møre og Romsdal. Det kom fem henvendelser om dispensasjon fra kravet om bibliotekfaglig utdanning i bibliotekloven i 2018, og én av søknadene ble innvilget. Det er fire færre enn i 2017.

Utbygging av nye magasiner

Nasjonalbibliotekets magasin i Mofjellet, hvor både det digitale sikringsmagasinet og det fysiske materialet er bevart for evigheten, er i ferd med å bli for lite. Sommeren 2018 ble arbeidet med å sprengte ut og bygge to nye fjellhaller, en for Nasjonalbiblioteket og en for Arkivverket, igangsatt. De nye fjellhallene vil også huse et nytt digitalt sikringsmagasin. Arbeidet medfører i 2018 noen endringer i logistikken for materialflyt, samt flytting av parkeringsplass og etablering av brakkerigg.

Tildeling av midler til arenautvikling

Nasjonal bibliotekstrategi slo fast at folkebibliotekene fortsatt skal videreutvikles som kulturinstitusjoner og arenaer for debatt, læring og demokrati. Flere biblioteker trengte midler til mindre ombyggingstiltak og til utvikling av arrangementer. Det ble stilt krav til en egenandel for tilskudd til arrangementer, for å sikre en lokal forankring av biblioteket som møteplass.

ARENAMIDLER – FYLKESVIS TILDELINGSBELØP 2016–2018

FYLKE	TOTALT PER FYLKE	2016	2017	2018
Østfold	2 490 000	1 095 000	780 000	615 000
Akershus	4 090 000	2 275 000	860 000	955 000
Oslo	6 200 000	2 000 000	2 200 000	2 000 000
Hedmark	2 000 000	1 060 000	600 000	340 000
Oppland	2 255 000	1 090 000	530 000	635 000
Buskerud	2 500 000	1 610 000	640 000	250 000
Vestfold	2 130 000	1 160 000	740 000	230 000
Telemark	2 240 000	880 000	775 000	585 000
Aust-Agder	1 630 000	580 000	580 000	470 000
Vest-Agder	2 340 000	840 000	980 000	520 000
Rogaland	6 083 000	2 500 000	2 345 000	1 238 000
Hordaland	6 499 000	2 730 000	1 750 000	2 019 000
Sogn og Fjordane	2 167 500	830 000	672 500	665 000
Møre og Romsdal	1 915 000	1 000 000	500 000	415 000
Sør-Trøndelag	4 318 000	1 530 000	1 640 000	1 148 000
Nord-Trøndelag	1 790 000	901 000	490 000	399 000
Nordland	2 909 000	1 019 000	1 105 000	785 000
Troms	1 800 000	960 000	500 000	340 000
Finmark	1 719 000	660 000	485 000	574 000
Svalbard	30 000	30 000		
Sum alle fylker	57 105 500	24 750 000	18 172 500	14 183 000

Detalj bilde fra utstillingen «Fantastiske fremtider».

UTVALGTE NØKKELTALL

UTVALGTE DIGITALE TJENESTER	2016	2017	2018
Bøker på nb.no som er tilgjengelige gjennom Bokhylla-avtalen	218 000	240 000	240 000
Aviser som er tilgjengelige i alle norske biblioteker	779 000	1 037 000	1 415 000

UTVALGTE PRODUKSJONSTALL FRA DIGITALISERINGSPROGRAMMET	2016	2017	2018
Bøker – tall i sider	6 130 000	5 500 000	4 300 000
Avissider	4 500 000	4 600 000	6 200 000
Foto	50 000	287 000	410 000
Tidsskrift – sider	410 000	500 000	710 000
Lyd fra truede formater – (antall enheter) (se omtale i del III)	4500	5 100	4 800
Film – frames per måned	Ikke logget	320 589*	526 716

* Snittallet per måned er beregnet ut fra månedene juli–desember.

BESØK	2016	2017	2018
Besøk på nb.no (nettbiblioteket)	4 226 904	4 642 042	4 834 220
Avspillinger av podkast, strømming og varig lenke til opptak av arrangementer	*	15 867	32 246
Totale tall for besøkende på Solli plass	164 290	174 875	211 590
Separate tall for besøkende til utstillinger og arrangementer på Solli plass	21 221	29 452	33 943

* Nasjonalbibliotekets tilbud om strømming av arrangementer ble påbegynt i 2017, så det lar seg ikke gjøre å oppgi et samlet tall for 2016. Antall avspilte podkaster i 2016 var 1866.

ARRANGEMENTER OG UTSTILLINGER	2016	2017	2018
Arrangementer på Solli plass	148	160	140
Utstillinger på Solli plass og plakattstillinger for folkebiblioteker	10	10	10

SAMLING PER 31.12.2018

MATERIALTYPE	DIGITAL TILVEKST	DIGITAL SAMLING	ANALOG TILVEKST	ANALOG SAMLING	ENHET
Aviser	551 530	2 153 790	34 520	5 615 304	Hefter
Bilder	415 622	1 505 257	93 136	412 021	Tall
Bøker	26 297	548 922	115 675	3 208 298	Bind
Håndskrifter og manuskripter	58 865	742 695	13 118	> 16 000 000	Sider
Film	1 445	16 752	14 292	384 819	Rull / kassett
Kart	-	-	694	61 304	Tall
Musikk / lydopptak	4 844	57 856	7 396	258 544	Bånd, plater o.l.
Notetrykk	-	-	786	81 288	Tall
Plakater	929	16 617	2 198	131 387	Tall
Postkort	-	-	1 684	266 244	Tall
Radio	161 196	1 442 370	131 882	2 204 516	Timer
Småtrykk	-	-	32 944	2 747 902	Tall
Tidsskrift	8 075	28796	32 944	4 815 468	Hefter
Fjernsyn	107 201	993 919	7 528	1 268 628	Timer

Denne tabellen omfatter alt registrert materiale, både norsk og utlandsk. For noen materialtyper er det flere analoge eksemplarer. Totaltallet viser dermed ikke hvor mange unike titler Nasjonalbiblioteket eier.

Prosjekter som ble presentert på Haakon Nyhuus-seminaret høsten 2018

- «Sommerles», Vestfold
- «Samhandlingsmodeller for kombibibliotek», Rygge
- «Bedre bibliotek til barn og unge», Tromsø
- «Spør en smarting», Ringsaker
- «Lesarhistoria – ny veg til lesaren», Sogn og Fjordane
- «Læringsglede og innovasjon», Aust-Agder
- «Barnebokbad», Lillehammer

RESULTATER OG MÅLOPPNÅELSE

HOVEDMÅL 1. BEVLINGNINGENE SKAL BIDRA TIL AT BIBLIOTEKSEKTOREN STYRKES SOM AKTIV FORMIDLER AV KUNNSKAP OG KULTURARV, OG LEGGE TIL RETTE FOR AT FOLKEBIBLIOTEKENE BLIR AKTUELLE OG UAVHENGIGE MØTEPLASSER OG ARENAER FOR OFFENTLIG SAMTALE OG DEBATT.

RESULTATMÅL TIL HOVEDMÅL 1	RESULTATINDIKATOR / STYRINGSPARAMETER TIL HOVEDMÅL 1	KOMMENTAR
1. Nasjonalbiblioteket skal bidra til at norske folkebiblioteker utvikler seg som lokale kunnskaps- og kultursentre og utvikle nasjonal infrastruktur for biblioteksektoren.	1.1 Alle tiltak i bibliotekstrategien skal være iverksatt i løpet av 2018 og være sluttført i løpet av året.	Oppnådd 1)
	1.2 95 % av fjernlånbestillinger mot depotbiblioteker skal være utsendt i løpet av påfølgende to døgn.	Oppnådd
	1.3 Nasjonalbiblioteket skal i løpet av 2018 ha gjennomført en evaluering som kartlegger effekter av de tildelte bibliotek-utviklingsmidlene sett mot innsatsområdene.	Oppnådd 2)

HOVEDMÅL 2. NASJONALBIBLIOTEKET SKAL SIKRE OG BEVARE PLIKTAVLEVERT MATERIALE OG ANDRE SAMLINGER, ARBEIDE AKTIVT FOR Å GJØRE SAMLINGENE OG INFORMASJON OM DISSE TILGJENGELIG, SAMT BIDRA TIL UTVIKLING AV FOLKEBIBLIOTEKSEKTOREN OG LOKALHISTORIEFELTET.

RESULTATMÅL TIL HOVEDMÅL 2	RESULTATINDIKATOR / STYRINGSPARAMETER TIL HOVEDMÅL 2	KOMMENTAR
2.1 Nasjonalbiblioteket skal ta vare på og sikre for gjenbruk den publiserte norske kunnskaps- og kulturarven.	2.1.1 Nasjonalbiblioteket skal samle inn, registrere og gjøre tilgjengelig materiale som publiseres for den norske allmennheten, uavhengig av medietype og teknologisk plattform.	Oppnådd
	2.1.2 Nasjonalbiblioteket skal oppbevare sikringssamlingen etter metoder som er internasjonalt anerkjente mht. klima og fysisk sikring.	Oppnådd
	2.1.3 Nasjonalbiblioteket skal arbeide for å komplettere den historiske samlingen.	Oppnådd
	2.1.4 Nasjonalbiblioteket skal som del av arbeidet med implementering av endringen i pliktavleveringsloven utarbeide metodikk for styrket avlevering av innhold publisert av minoritetsgrupper i det norske samfunnet.	Oppnådd 3)
2.2 Nasjonalbiblioteket skal gjennom utvikling av nettbiblioteker og aktive formidlingstiltak styrke interessen for og bevisstheten om kunnskaps- og kulturarven.	2.2.1 Nasjonalbiblioteket skal jobbe for at kjennskapen til og bruken av nb.no øker. For 2018 er målet å øke antallet besøk på nb.no med 50 %.	Ikke oppnådd 4)
	2.2.2 Gjennom et bredt publikumsrettet program og utstillinger skal Nasjonalbiblioteket befeste sin posisjon som møte-sted for kulturopplevelser og folkeopplysning. For 2018 er målet å øke antallet besøkende med 15 %.	Oppnådd

2.3 Nasjonalbiblioteket skal gjennom sin samling, sine formidlingsverktøy og sin fagkompetanse være kilde og infrastruktur både for egen og andres forskning.	2.3.1 Nasjonalbiblioteket skal gjennom utvidelse av den digitale samlingen og utvikling av verktøy for å bruke denne, legge til rette for økt bruk av samlingen som kildemateriale.	Oppnådd 5)
	2.3.2 Nasjonalbiblioteket skal tilby forskertjenester som forskerplasser, referansetjenester, påsynsrom og spesialbibliografier som forskningsmiljøene opplever som relevante og gode.	Oppnådd 6)
	2.3.3 Nasjonalbiblioteket skal i løpet av 2018 etablere et digitalt grensesnitt (CRM-løsning) for å høyne kvaliteten og øke effektiviteten på referanse- og veiledningstjenestene.	Oppnådd 7)
	2.3.4 Nasjonalbiblioteket skal publisere faglige og vitenskapelige artikler og bøker med utgangspunkt i egen samling og samlingskompetanse. Måltall for 2018 er 10 artikler.	Oppnådd Vitenskapelig publisering: - 1 monografi - 1 antologi - 25 artikler Se avsnitt i del III om infrastruktur for forskning.
2.4 Nasjonalbiblioteket skal løse sine oppgaver på en måte som kan måle seg i effektivitet med de beste tilsvarende institusjoner internasjonalt.	2.4.1 Ved å sammenligne seg med søsterinstitusjoner skal Nasjonalbiblioteket sikre at det anvendes teknologi og metodikk på digitaliseringsområdet som er sammenlignbar med de beste.	Oppnådd 8)
	2.4.2 Ved å følge opp kostnadene i ulike steg i plikt-mottaksløypa skal Nasjonalbiblioteket sikre at arbeidsprosesser og materialflyt er sporbare og optimaliserte.	Oppnådd 9)

1) Alle tiltak i strategien er iverksatt før utgangen av 2018. Tiltak Biblioteksøk og tiltak knyttet til digital tilgang vil bli slutført våren 2019. 2) Evalueringen er gjennomført. Resultatet av evalueringen ble lagt fram i februar 2019. 3) En kampanje rettet mot utvalgte innvandrergupper for å øke avlevering fra innvandrer miljøer, ble gjennomført høst 2018. Kampanjen førte til økt avlevering (< 100), og trolig vil en vedvarende aktivitet på området føre til en større økning på lengre sikt. 4) At økningen ble på 5 % og ikke 50 % i 2018, skyldes flere forhold. Det er blant annet mye vanskeligere å få nye brukere til å vende tilbake enn forutsett. 5) Stadig flere forskningsprosjekter bruker Nasjonalbibliotekets digitale samling. Vi har tatt i bruk og videreutviklet et verktøy (Jupyter Notebook) for digital tilgang til og analyse av samlingen for forskningsformål. 6) Meget gode tilbakemeldinger i brukerundersøkelse. 7) Etablert Lib Answers – Spør biblioteket, som har økt antall referansespørsmål og svar med 14 %.	8) Nasjonalbiblioteket har i 2018 forbedret egen metodikk og utstyrspark ytterligere ut fra kunnskap oppnådd gjennom studieturen til Finland og Danmark høsten 2017. For eksempel er antall digitaliserte fotografi økt med 45 % fra 2017 til 2018 uten at bemanningen er økt. Samarbeidet med British Library og det finske nasjonalbiblioteket har imidlertid ikke gitt et like godt innsyn i regnskapstallene som ønsket. 9) Ressursbruk kartlagt våren 2018 vil bli fulgt opp kommende år.

DEL IV

STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Nasjonallbiblioteket bruker mål- og resultatstyring som grunnleggende styringsprinsippet i virksomheten. Nasjonalbiblioteket viser til at samlet måloppnåelse er god.

Nasjonallbiblioteket gjennomfører risikoanalyser for handlingsplanen og for store satsinger. Det er et overordnet mål at det ikke skal være knyttet vesentlig risiko til utførelsen av samfunnsoppdraget. De største utfordringene i 2018 har vært knyttet til framdriften i formidlingssatsingen, Bygging av kartsentret og tilrettelegging av lokalene for permanent utstilling er av byggetekniske årsaker blitt forsinket i forhold til de opprinnelige planene. Dette har medført at åpningene av begge deler måtte flyttes til 2019. Dette har i sin tur ført til at det har vært færre temporære utstillinger i utstillingslokalene på Solli plass i 2018.

Når det gjelder samfunnstrygghet og beredskap, baserer Nasjonalbibliotekets interne vurderinger seg på det trusselbildet som PST presenterer og de analysene som PST og NSM gjør.

Nasjonallbiblioteket gjennomfører et kontinuerlig arbeid med informasjonssikkerhet i samsvar med planen virksomheten har for feltet. Det er implementert en intern prosess for å arbeide systematisk med utvikling av system for internkontroll og risikostyring.

Det blir også arbeidet med å utvikle en ny modell for planlegging og oppfølging av større satsinger. Gjennom året blir planene revidert og risikovurdert med henblikk på måloppnåelse. Ressursbruk og effektivitet blir fulgt opp blant annet gjennom arbeidsplaner og produksjonsmål.

LIKESTILLING

2018		KJØNNBALANSE			GJENNOMSNITTLØNN (I 1000,- EKS. SOS. KOST.)	
		Menn %	Kvinner %	Totalt (antall personer)	Menn	Kvinner
Totalt i virksomheten	I år	48,61	51,39	432	523	490
	I fjor	47,13	52,87	437	505	466
Lederstillinger	I år	58,06	41,94	31	801	706
	I fjor	59,26	40,74	28	769	687
Øvrige stillinger	I år	46,04	53,96	401	495	477
	I fjor	46,36	53,64	409	484	461

NÆRMERE OMTALE AV STYRING OG KONTROLL

Intern økonomiinstruks og internt disponeringsskriv

Nasjonalbiblioteket gjennomfører årlig detaljerte budsjettgjennomganger på alle nivåer. Føringene gjennom de årlige rammene for tildelinger, blir implementert i planer og budsjett. Ved inngangen til året får den enkelte avdelingsdirektør tildelt rammer og fullmakter. Dette skjer gjennom *Internt disponeringsskriv*, som følges opp ved månedlige rapporteringer.

Innføring av standard kontoplan, ny økonomimodell og periodisert regnskap

Vurderingen er at oppfølgingen av regnskapsrapporten gir et pålitelig nok grunnlag for styring og vedtak.

HMS / arbeidsmiljø

Nasjonalbiblioteket har et stabilt personale. Få slutter, og gjennomsnittlig pensjonsalder er høy. Med færre ansatte og strammere budsjetter legges det stor vekt på å rekruttere personale med kompetanse som kan fylle framtidens behov.

Mange av Nasjonalbibliotekets ansatte har produksjonsoppgaver som gir en statisk arbeidshverdag. Som et tiltak for å kompensere for ensidig arbeid er det innført «pausetrim» i form av korte treningsøkter.

Nasjonalbiblioteket har også noen arbeidsprosesser der det blir brukt kjemikalier med potensiell helserisiko. I regi av AMU er risikoanalysen revidert og handlingsplanen oppdatert. Det er gjennomført pålagt oppfølging av risikoutsatt personell i regi av bedriftshelsetjenesten.

Medarbeidarundersøkelse

Høsten 2017 ble DIFIs medarbeiderundersøkelse gjennomført i Nasjonalbiblioteket. Resultater fra denne er fulgt opp med tiltak i løpet av driftsåret.

Likestilling

Nasjonalbiblioteket legger vekt på å oppfylle den pålagte aktivitetsplikten og overvåker alle ansettelsesprosesser basert på lovpålagte krav og anbefalinger. Dette gjelder innenfor alle områdene som er framhevet i regelverket, deriblant arbeid for å fremme likestilling, inkludere funksjonshemmede samt hindre diskriminering av utsatte grupper.

IA-avtalen og sykefravær

Siden den første IA-avtalen ble innført, har Nasjonalbiblioteket fulgt opp sykefraværet. Det er satt et måltall på maksimum 6,2 % sykefravær. Frå 2017 til 2018 har sykefraværet ikke endret seg mye. Fraværet har gått opp fra 6,0 % til 6,1 %. Økningen er i det legemeldte fraværet. Det legemeldte fraværet var 3,7 % i 2017, og endte på 4,1 % i 2018.

FORHOLD DEPARTEMENTET HAR BEDT NASJONALBIBLIOTEKET VÆRE SÆRLIG OPPMERKSOMME PÅ

Også i styringsdialogen for 2018 har departementet understreket viktigheten av at Nasjonalbiblioteket sørger for god informasjonssikkerhet i virksomheten. Nasjonalbiblioteket har via LISF (ledelsens informasjonssikkerhetsforum) implementert en egen gruppe, ISF-informasjonssikkerhetsforum, med oppgaven å følge opp sikkerheten i virksomheten. Denne gruppen følger opp ledelsens sikkerhetsplan, både innenfor informasjonssikkerhet og fysisk sikring, gjennom året og rapporterer tilbake til ledelsen. Et særskilt fokusområde for ISF er å kontrollere at oppfordringen fra Riksrevisjonen om informasjonssikkerhet blir fulgt opp.

FELLESFØRING – TILTAK FOR Å MOTVIRKE ARBEIDSLIVSKRIMINALITET

Nasjonalbiblioteket har revidert alle interne prosedyrer for innkjøp. Overgangen til nytt regelverk er implementert. Det er innført virksomhetsspesifikke kontrollprosedyrer. Det vil blant annet si at alle større innkjøp blir kvalitetssikret av jurist og controller. Dette for å sikre gode anskaffelser samt å følge opp leverandører for å påse at disse følger lover og regler.

Nasjonalbiblioteket har som oppfølging av dette arbeidet kontrollert arbeidsavtaler fra to leverandører. Det er ikke avdekket ulovlige forhold ved disse kontrollene.

Fra Nasjonalbibliotekets nitratmagasin i Mo i Rana.

DEL V

VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

Nasjonallbiblioteket er rustet for videre drift. De økonomiske rammene slik de er tildelt over statsbudsjettet 2018, gjør Nasjonalbiblioteket i stand til å oppfylle de pliktene som er pålagt gjennom lov om pliktavlevering, tildelingsbrev, samt andre føringer fra Kulturdepartementet.

Nasjonallbiblioteket er inne i fire større satsinger som vil prege arbeidet i årene som kommer. I tillegg til implementering av den nye pliktavleveringsloven og videreføring av formidlingsatsingen, har Nasjonalbiblioteket fra 2019 fått ansvar for en språksatsing i samarbeid med Språkrådet og i oppdrag å digitalisere og sikre verneverdig AV-materiale for hele ABM-sektoren.

Nasjonallbiblioteket bidrar i KUDs arbeid med å utforme en ny bibliotekstrategi, og når denne er klar, kommer den til å prege Nasjonalbibliotekets arbeidsoppgaver i årene som kommer.

Et vilkår for at Nasjonalbiblioteket skal kunne tilby tjenester på dagens nivå, er at rammene slik de er i 2019-budsjettet, ikke reduseres. Prosentvise driftskutt og manglende kompensasjon for husleie i nytt automatlager fra 2015 har ført til at det i dag er betydelig færre stillinger ved Nasjonalbiblioteket enn for fire år siden. Fram til 2017 har dette vært mulig å få til med små konsekvenser for daglig drift og oppgaveløsning. Men fra og med 2018 har konsekvensene blitt merkbare. Om det fortsetter, vil det få konsekvenser for Nasjonalbibliotekets ambisjon om å utvikle seg i rollen som en offensiv kunnskapsinstitusjon i den norske offentligheten.

DEL VI

ÅRSREGNSKAP

KOMMENTARER FRA LEDELSEN TIL ÅRSREGNSKAPET 2018

Formål
Nasjonalbiblioteket er et bruttofinansiert forvaltningsorgan underlagt Kulturdepartementet.

Mandatet til Nasjonalbiblioteket er forankret i lov om pliktavlevering. I kraft av mandatet er Nasjonalbiblioteket en viktig del av nasjonens kulturarv. Nasjonalbibliotekets samfunnsoppdrag er å sikre avlevering og bevaring av publisert materiale fra alle publiseringsplattformer og gjennom dette være en viktig kilde til kunnskap om Norge og norske forhold. Ved å tilgjengeliggjøre og formidle kulturarven, skal Nasjonalbiblioteket både være kilde til forskning, læring og språkutvikling og bidra til å skape identitet og tilhørighet. Nasjonalbiblioteket skal bidra til å utvikle moderne og relevante norske bibliotek. I tillegg har Nasjonalbiblioteket et overordnet ansvar for gjennomføringen av Nasjonal bibliotekstrategi 2015–2018 og har selv ansvaret for

en rekke tiltak omtalt i strategien. Nasjonalbiblioteket skal også forvalte og tildele prosjekt- og utviklingsmidler til styrking av folkebibliotekene.

Nasjonalbiblioteket er videre infrastruktur for norske biblioteker gjennom tjenester som utvikling og vedlikehold av biografiske standarder, nasjonalbibliografier, depotbibliotek, digitale innholdstjenester og felles biblioteksøk. Nasjonalbiblioteket er både infrastruktur for norsk forskning og godkjent som en selvstendig forskningsinstitusjon. En norsk språkbanktjeneste til bruk i forskning og næringsvirksomhet hører også til den faglige porteføljen.

Nasjonalbiblioteket fører regnskapet etter statlig regnskapsstandard (SRS). I tillegg følges kontantprinsippet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henholdt til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra KUD i instruks om økonomistyring. Vi mener regnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, regnskapsførte kostnader, inntekter, eiendeler og gjeld.

VURDERING AV VESENTLIGE FORHOLD

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsåret 2018

Bevilgningsrapporteringen viser at de samlede bevilgningene i 2018 har vært 653,5 mill. kr. Av disse hører 50,9 mill. kr til post 80, og 29,2 mill. kr er investeringer.

I tillegg er det bevilget inntil 16,0 mill. kr på post 21. Dette er midler som kan benyttes til å utvikle og drive fellestjenester og felles infrastruktur på oppdrag fra departementet.

Virksomheten er tilpasset tildelte bevilgninger, og regnskapsmessig status er fulgt opp kontinuerlig med rapportering fra avdelingene og oversikter over interne budsjettdisposisjoner. I henhold til det periodiserte regnskapet (se resultatoppstilling og balanseoppstilling) er årets resultat på 0 mill. kr.

Det ble i 2018 bevilget 50,9 mill. kr til post 80. Hele bevilgningen er brukt.

For regnskapsåret ble det tildelt 48,5 mill. kr i satsingsmidler – spillemidler. Av disse er 4,8 mill. kr brukt til å administrere ordningen – i hovedsak gjelder dette lønnsmidler til saksbehandling ved tildelinger. Det er brukt midler til å utvikle søknadsportalen videre, og til administrative kostnader innenfor regnskap og revisjon.

Oppstilling av bevilgningsrapport for 2018

Rapporten er en oppstilling av bevegelser i kontantregnskapet, og viser at utgifter til drift og investeringer summerte seg til henholdsvis 534,3 mill. kr og 17,3 mill. kr, mens netto rapportert sum til bevilgningsregnskapet er 587,8 mill. kr. Fra regnskapsåret 2018 er det for post 01 søkt om overføring av 16,8 mill. kr, mot 20,7 mill. kr for 2017.

Forklaringen på mindreforbruket er ekstraordinære inntekter i 2016 (4,5 mill. kr) som er knyttet til flerårige prosjekter, der kostnadene først kommer i 2019. Videre har det vært lagt stor vekt på kostnadskontroll i driftsåret.

For post 45 er det søkt om å overføre 11,9 mill. kr til regnskapsåret 2019. Dette er midler som var avsatt til to prosjekter allerede i 2017. De ble utsatt som følge av vedtak om å bygge nye fjellhaller, og det er fortsatt behov for samordning med disse tiltakene.

Mellomværende med statskassen utgjorde 10,4 mill. kr i 2018, mot 10,6 mill. kr i 2017. I hovedsak er dette 9,9 mill. kr i skyldig skattetrekk, og 0,6 mill. kr i skyldige andre offentlige avgifter.

Øvrig regnskap for virksomheten

Den bokførte verdien av varige driftsmidler medregnet immaterielle eiendeler er redusert med 6,3 mill. kr fra 2017, og var på 60,5 mill. kr ved utgangen av året 2018. Nærmere informasjon om tilganger og avskrivninger for varige driftsmidler ekskl. immaterielle poster framgår av notene 3 og 4.

Omløpsmidlene er økt med 3,2 mill. kr fra 2017. Se spesifisering med forklaring i note 11, 12, 13, 14 og 15.

Annen kortsiktig gjeld er økt med 9,7 mill. kr. Årsaken er endret rapporteringsmetodikk hvor Nasjonalbiblioteket er knyttet til automatisk avsetning gjennomført av DFØ. Denne avviker blant annet fra tidligere modell ved at kostnad for fleksitid blir lagt til som en avsetning. Spesifisering i note 16.

Det er satt av 1,0 mill. kr til ventede tap på krav, etter en vurdering av fordringsmassen. Dette er en økning på 0,11 mill. kr fra 2017, og er basert på en vurdering av kravene.

Tilleggsopplysninger

På oppdrag fra Kulturdepartementet har Nasjonalbiblioteket forvaltet spillemidler til prosjekt- og utviklingstiltak innenfor bibliotekfeltet. Midlene kommer fra Norsk Tipping AS' spilleoverskudd i 2017, og utgjorde 48,5 mill. kr i 2018. Prosessen med tildeling av disse midlene var ikke avsluttet ved årsskiftet og vil bli tildelt i løpet av første kvartal 2019. Regnskapet for midlene føres på eget firma og inngår ikke i Nasjonalbibliotekets regnskap. Dette regnskapet revideres ikke av Riksrevisjonen, men av privat revisor.

Riksrevisjonen er ekstern revisor og godkjenner årsregnskapet for Nasjonalbiblioteket. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men revisjonsmeldingen er ventet å foreligge i 1. tertial 2019. Rapporten er unntatt offentlig innsyn fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen.

Oslo, 15.03.2019

Aslak Sira Myhre

DIREKTØR, NASJONALBIBLIOTEKET

PRINSIPPNOTE TIL ÅRSREKNESKAPEN FOR NASJONALBIBLIOTEKET

Årsrekneskapen for Nasjonalbiblioteket er utarbeidd og avlagt etter nærare retningsliner fastsette i reglane om økonomistyring i staten, rundskriv frå Finansdepartementet og krav frå KUD i instruks om økonomistyring.

Oppstillinga av løyvingsrapporteringa omfattar ein øvre del med løyvingsrapportering og ein nedre del som syner summane NB står oppført med i kapitalrekneskapen.

Oppstilling av artskontorrapporteringa har ein øvre del som syner kva som er rapportert til statsrekneskapen etter standard kontoplan for statlege verksemder, ein midtre del som omfattar tilskotsforvaltning og ein nedre del som viser grupper av kontoar som går inn i mellomverande med statskassa.

Oppstillinga av artskontorrapporteringa og løyvingsrapporteringa er utarbeidd etter dei same prinsippa, men gruppert etter ulike kontoplanar. Prinsippa korresponderer med krav i reglane om korleis NB skal rapportere til statsrekneskapen. Sumlina «Netto rapportert til løyvingsrekneskapen» er lik i båe oppstillingane.

På line med alle statlege verksemder er NB knytt til statens konsernkontoordning i Noregs Bank, i samsvar med krav i reglement for økonomistyring i staten pkt. 3.7.1. NB får ikkje tilført likviditet gjennom året. Ved overgangen til nytt år blir saldoen nullstilt på den enkelte oppgjerskontoen.

Løyvingsrapportering

Løyvingsrapporteringa viser rekneskapstal som Nasjonalbiblioteket har rapportert til statsrekneskapen. Den er stilt opp etter dei kapitla og postane i løyvingsrekneskapen som NB har fullmakt til å disponere. Oppstillinga

viser alle finansielle eigendelar og plikter NB står oppført med i statens kapitalrekneskap. Kolonnen Samla tildeling syner kva NB har fått stilt til rådvelde i tildelingsbrevet med tillegg, saman med overførte midlar frå rekneskapsåret 2017, for kvar kombinasjon av kapittel/post.

Artskontorrapportering

Artskontorrapporteringa viser rekneskapstal Nasjonalbiblioteket har rapportert til statsrekneskapen etter standard kontoplan for statlege verksemdar. Nasjonalbiblioteket har ein trekkrett for disponible tildelingar på konsernkonto i Noregs bank. Tildelingane skal ikkje inntektsførast, og blir derfor ikkje viste som inntekt i oppstillinga.

Note 7 til artskontorrapporteringa viser skilnader mellom avrekning med statskassa og mellomverande med statskassa.

PRINSIPPNOTE II TIL ÅRSREKNEKAPEN FOR NASJONALBIBLIOTEKET

Rapportering etter verksemdsrekneskap

Virksomhetsrekneskapen er sett opp i samsvar med dei statlege rekneskapsstandardane (SRS).

Elementa i resultat- og balanserekneskapen er nærare spesifiserte i notane 1–16.

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjonar er resultatførde til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved sal av varer skjer på leveringstidspunktet.

Inntekter frå løyvingfinansierte aktivitetar

Løyvingsrapporteringa viser rekneskapstal som Nasjonalbiblioteket har rapportert til statsrekneskapen. Den er stilt opp etter dei kapitla og postane i

løyvingsrekneskapen som Nasjonalbiblioteket har til fullmakt å disponere. Oppstillinga viser alle finansielle eigendelar og plikter Nasjonalbiblioteket står oppført med i statens kapitalrekneskap.

Løyvingar blir førde til inntekt i den perioden når aktiviteten som løyvinga er meint å finansiere er utført, det vil seie i den perioden kostnadane kjem til. Når årsrekneskapen blir lagt fram, er den endelege løyvinga til drift inntektsført i dette året. Endeleg løyving til drift svarar til løyvingar i året. Unytta løyving som ikkje kan overførast til neste rekneskapsår, er ikkje inntektsført.

I praksis betyr dette at inntektene føres i samme periode som kostnadene påløper. Inntektsføringen tilsvarer netto-summen av årets inntekter og kostnader knyttet til bevilgningsfinansiert virksomhet, slik at resultatet blir null.

Investeringsløyvingar er førde på rekneskapslina Ikkje inntektsført løyving, knytt til anleggsmidlar i balansen med den summen som faktisk er investert i rekneskapsperioden. Investeringsløyvingar som kan overførast blir ikkje inntektsførde. Inntektsføring av investeringsløyvingar har skjedd i takt med avskrivningane av anleggsmidlane.

Kostnader

Kostnader som blir finansierte gjennom løyvingar, er rekneskapsførde i den perioden når dei aktivitetane er utførde som løyvingane er meint å finansiere. Unnataket er lisensar som blir betalte på forskot. Verksemda betalar fleire lisensar og abonnement der ein må rekne med at kostnaden er betalt på førehand i samsvar med tinginga.

Pensjonar

SRS 25 legg til grunn ei forenkla rekneskapsmessig tilnærming til pensjonar. Derfor er det ikkje gjort

utrekningar eller avsettingar for eventuell over-/underdekking i pensjonsordninga som svarar til NRS6. Pensjonskostnaden i året svarar derfor til årleg premiesum til Statens pensjonskasse (SPK).

Forsikringar

Nasjonalbiblioteket blei som følge av prinsippet om staten som sjølvassurandør ikkje pålagt å dekkje premiar i 2018.

Klassifisering og vurdering av balansepostar

Omløpsmidlar og kortsiktig gjeld omfattar postar som forfell til betaling innan eitt år etter innkjøpstidspunktet, og postar som knyter seg til varekrinsløpet. Dei andre postane er klassifiserte som anleggsmiddel/langsiktig gjeld. Omløpsmidlar er sette til det lågaste av innkjøpskost og verkeleg verdi. Kortsiktig gjeld er balanseført til nominell sum på opptakstidspunktet.

Anleggsmidlar er vurderte til innkjøpskost, med frådrag for avskrivningar og nedskrivne til verkeleg verdi ved eventuell bruksendring. I samsvar med SRS-ane skal aktivering av anleggsmidlar (immaterielle og varige) og avskrivningar på desse, periodiserast på månadsbasis.

Immaterielle eigendelar

Eksternt innkjøpte immaterielle eigendelar er balanseførde.

Varige driftsmidlar

Varige driftsmidlar er balanseførde og blir avskrivne over den økonomiske levetida til driftsmidlane.

FINANSIERING AV PERIODISERTE POSTAR

Omløpsmidlar/kortsiktig gjeld

For Nasjonalbiblioteket gjeld: Nettobeløpet av alle balansepostar, med unntak av immaterielle eigendelar

og varige driftsmidlar, har motpost i avrekning med statskassa. Avrekninga gjev såleis eit uttrykk for statens eigarkapital når det gjeld kortsiktige postar og eventuelle finansielle anleggsmidlar.

Anleggsmidlar

Balanseført verdi av immaterielle eigendelar og varige driftsmidlar har motpost i rekneskapslina Ikkje inntektsført løyving knytt til anleggsmidlar. Dette representerer finansieringa av desse anleggsmidlane. Ved tilgang av immaterielle eigendelar og varige driftsmidlar er innkjøpskostnaden balanseført. Samstundes har innkjøpskostnaden gått til reduksjon av resultatposten Inntekt frå løyvingar og til auke av balanseposten Ikkje inntektsført løyving knytt til anleggsmidlar.

Avskrivning av anleggsmidlar er kostnadsført. I takt med gjennomført avskrivning er ein tilsvarande sum inntektsført under Inntekt frå løyving. Dette er gjort ved at finansieringsposten Ikkje inntektsført løyving knytt til anleggsmidlar er løyst opp i takt med at anleggsmidlane er bruka i verksemda. Konsekvensen av dette er at avskrivningane har ein resultatnøytral verknad.

Ved realisasjon/avgang av driftsmidlar er gevinst/tap resultatført rekneskapsmessig. Gevinst/tap er utrekna som skilnaden mellom salsvederlaget og balanseført verdi på realisasjonstidspunktet. Resterande bokført verdi av Ikkje inntektsført løyving knytt til anleggsmiddelet på realisasjonstidspunktet, er inntektsført.

Beholdning av varer og driftsmateriell

Beholdningar omfattar varer for salg, for diverse artiklar (Bokhandel). Beholdninga av varer er verdsatt til det lågaste av innkjøpskost og netto realisasjonsverdi.

Verdien for varelager er sette etter varetelling og verdi-vurdering – sjå note 11.

Fordringer

Kundefordringer og andre krav er oppførte i balansen til pålydande. Avsetning til tap skjer på grunnlag av individuelle vurderingar av dei enkelte krava. Når det gjeld kundefordringer, kan det i tillegg gjerast ei uspesifisert avsetning for å dekkje venta tap. Det er per 2018 sett av 1,0.

Valuta

Pengepostar i utanlandsk valuta er sette til gjeldande kurs når rekneskapsåret er slutt. Her er lagt til grunn den daglege spotkursen frå Noregs Bank.

Sjølvassurandørprinsipp

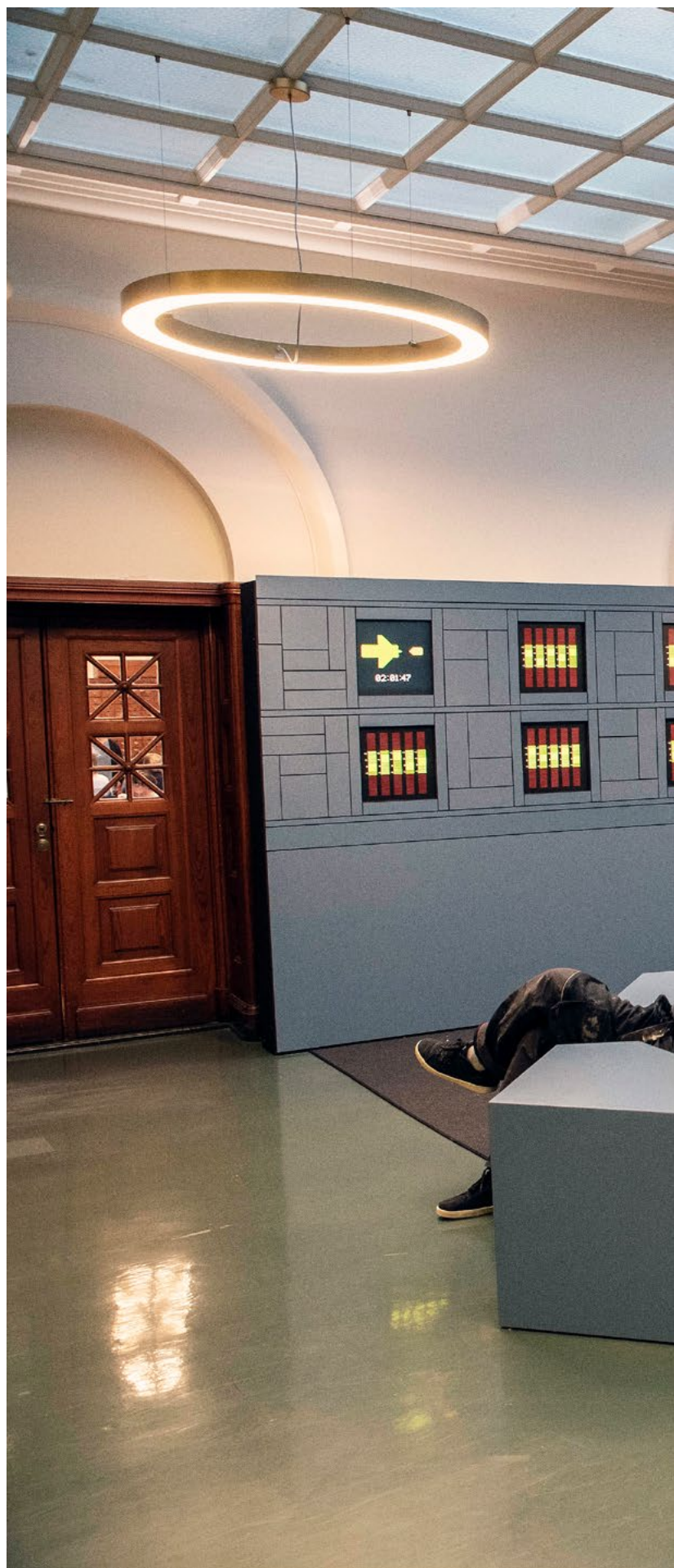
Staten opererer som sjølvassurandør. Det er følgjelig ikkje inkludert postar i balanse- eller resultatrekneskapan som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller -plikter.

Statens konsernkontoordning

Nasjonalbiblioteket er omfatta av statens konsernkontoordning. Det vil seie at alle innbetalingar og utbetalingar blir oppgjorde dagleg mot oppgjerskontoane våre i Noregs Bank.

Nasjonalbiblioteket blir ikkje tilført likvide midlar gjennom året. Nasjonalbiblioteket har ein trekkrett på konsernkonto som svarar til netto løyving. Skilnaden mellom inntektsført løyving og netto trekk på konsernkontoen går inn i avrekninga med statskassa. Ved slutten av året gjeld særskilte reglar for oppgjer /overføring av mellomverande. For Nasjonalbiblioteket blir saldoen på den enkelte oppgjerskontoen i Noregs Bank nullstilt når ein går over til nytt rekneskapsår.

For tabellar med oversyn over rekneskap og notar, sjå vedlegg 1.

Bing & Bringsværs kultklassiker «Blindpassasjer» (1978) har fått en prominent plass under utstillingen «Fantastiske fremtider». Interiøret fra tv-seriens romskip «Marco Polo» er gjenskapt i Nasjonalbibliotekets publikumslokaler.

VEDLEGG 1

OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERING 31.12.2018

UTGIFTS-KAPITTEL	KAPITTELNAVN	POST	POSTTEKST	NOTE	SAMLET TILDELING*	REGNSKAP 2018	MERUTGIFT (-) OG MINDREUTGIFT
0315		76	Tilskudd til tiltak mot barnefattigdom	A	10 000 000	10 000 000	0
0326		01	Driftsutgifter	A	547 437 000	534 338 931	13 098 069
0326		21	Spesielle driftsutgifter	A	16 020 000	14 215 588	1 804 412
0326		45	Større anskaffelser og vedlikehold	A	29 196 000	17 253 704	11 942 296
0326		80	Tilskudd til tiltak i Norske bibliotek	A	50 853 000	50 850 000	3 000
0325		21	Spesielle driftsutgifter		0	247 301	
1633		01	Nettoordning for mva. i staten		0	25 831 022	
<i>Sum utgiftsført</i>					653 506 000	652 736 546	

INNETKTS-KAPITTEL	KAPITTELNAVN	POST	POSTTEKST	NOTE	SAMLET TILDELING*	REGNSKAP 2018	MERINNETT OG MINDREINNETT (-)
3326		01	Ymse inntekter		21 035 000	24 682 193	3 647 193
3326		02	Inntekter ved oppdrag		15 435 000	14 700 000	-735 000
5309		29	Tilfeldige inntekter		0	640 765	
5700		72	Arbeidsgiveravgift		0	24 933 764	
<i>Sum inntektsført</i>					36 470 000	64 956 723	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet**587 779 823**

KAPITALKONTOER

60074901	Norges Bank KK / innbetalinger					50 475 012	
60074902	Norges Bank KK / utbetalinger					-638 462 107	
703821	Endring i mellomværende med statskassen					207 271	
<i>Sum rapportert</i>						0	

BEHOLDNINGER RAPPORTERT TIL KAPITALREGNSKAPET (31.12)

		31.12.2018	31.12.2017	ENDRING
703821	Mellomværende med statskassen	-10 371 200	-10 578 472	207 271

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

NOTE A FORKLARING AV SAMLET TILDELING UTGIFTER

KAPITTEL OG POST	OVERFØRT FRA I FJOR	ÅRETS TILDELINGER	SAMLET TILDELING
032601	20 672 000	526 765 000	547 437 000
032645	5 896 000	23 300 000	29 196 000
032680		50 853 000	50 853 000
032621	750 000	15 270 000	16 020 000
031576		10 000 000	10 000 000

NOTE B FORKLARING TIL BRUKTE FULLMAKTER OG BEREKNING AV MULIG OVERFØRBART BELØP TIL NESTE ÅR

KAPITTEL OG POST	032601/332601	032621/332602	32.645	032521
STIKKORD		Kan overføres	Kan overføres	Belastningsfullmakt
MERUTGIFT (-) / MINDRE UTGIFT	13 098 069	1 804 412	11 942 296	
UTGIFTSFØRT AV ANDRE IHT. AVGITTE BELASTNINGS-FULLMAKTER (-)				
MERUTGIFT (-) / MINDREUTGIFT ETTER AVGITTE BELASTNINGS-FULLMAKTER	13 098 069	1 804 412	11 942 296	
MERINNTEKTER / MINDREINNTEKTER (-) IHT. MERINNTEKTSFULLMAKT	3 647 193	-735 000		
OMDISPONERING FRA POST 01 TIL 45 ELLER TIL POST 01/21 FRA NESTE ÅRS BEVILGNING				
INNSPARINGER (-)				
SUM GRUNNLAG FOR OVERFØRING	16 745 262	1 069 412	11 942 296	
MAKS. OVERFØRBART BELØP*	26 338 250	30 269 000	46 145 000	
MULIG OVERFØRBART BELØP BEREKNET AV VIRKSOMHETEN	16 745 262	1 069 412	11 942 296	

* Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjetfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Nasjonalbiblioteket har betalingsfullmakt for mva. jf. nettoføringsordningen for merverdiavgift. Det ble benyttet 25 831 022 i 2018. Nasjonalbiblioteket har også betalingsfullmakt for 032521 på kr 1 000 000. Det ble benyttet 247 301 i 2018.

Stikkordet «kan overføres»

Virksomhetens bevilgning på kapittel/post 032645 og 032621 er gitt med stikkordet «kan overføres». Beløpene stammer fra tildelingen innenfor de to siste budsjettår, og virksomheten lar beløpet framgå som en del av mulig overførbare beløp.

Mulig overførbare beløp

Post 032601 hadde et mindreforbruk på 13,1 millioner. Mindreutgiften på posten skyldes i det vesentlige fire elementer:

1. Gøvemidler til permanent utstilling på 4,5 mill. kr. Bli ikke benyttet før i 2019.
2. Mindreforbruk på lønnspostene på til sammen 3,5 mill. kr.
3. Tilbakeholdt aktivitet ved kjøp av fremmede tjenester på ca 3 mill. kr.
4. Tilbakeholdt aktivitet ca 2. mill. kr. – strategisk disponering. Dette er tilbakeholdt for endringsfritak som en konsekvens av generelle innsparinger (effektiviseringskutt). Det resterende er flere mindre poster.

Nasjonalbiblioteket har en merinntekt på post 332601 på 3,7 mill. kr. Dette skyldes at noen forskningsinntekter ble utbetalt tidligere enn forventet. (Forskningsmidler utbetales ofte etterskuddsvis og ved prosjektenes opphør. Noen prosjekter ble levert før forventet / budsjettert leveransetidspunkt.)

Nasjonalbiblioteket har et mindreforbruk på 1,8 millioner på post 21. Mindreutgiften skyldes forsinket oppstart på ett prosjekt samt noen forsinkede prosjektleveranser.

Totalt ved Nasjonalbiblioteket ble det for driftsåret 2018 ved post 032601 et mindreforbruk på kr 16 745 262. Overførbart beløp er begrenset til 5 % av bevilgningen for hele posten, jf. bestemmelser i bevilgningsreglementet og det årlige rundskrivet om overførbare bevilgninger (R). For Nasjonalbiblioteket viser tabellen at det mulige overførbare beløpet ikke overskrider denne grensen.

OPPSTILLING AV ARTSKONTORRAPPORTERINGEN 31.12.2018

DRIFTSINNEKTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET	2018	2017
Innbetalinger fra gebyrer	5 968	5 375
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	4 512 565	7 388 625
Salgs- og leieinnbetalinger	34 708 758	26 047 308
Andre innbetalinger	10 000	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>	39 237 291	33 441 308
DRIFTSUTGIFTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET		
Utbetalinger til lønn	284 927 676	267 877 780
Andre utbetalinger til drift	268 291 411	266 044 784
<i>Sum utbetalinger til drift</i>	553 219 086	533 922 564
Netto rapporterte driftsutgifter	513 981 796	500 481 256
INVESTERINGS- OG FINANSINNEKTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET		
Innbetaling av finansinntekter	-98	4 753
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>	-98	4 753
INVESTERINGS- OG FINANSUTGIFTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET		
Utbetaling til investeringer	12 662 029	18 837 898
Utbetaling til kjøp av aksjer	0	0
Utbetaling av finansutgifter	25 408	5 019
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>	12 687 437	18 842 917
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	12 687 535	18 838 165
INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>	0	0
TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	60 854 000	49 739 422
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>	60 854 000	49 739 422
INNEKTER OG UTGIFTER RAPPORTERT PÅ FELLESKAPITLER*		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	640 765	587 265
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	24 933 764	23 464 397
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	25 831 022	26 432 198
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>	256 492	2 380 536
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	587 779 823	571 439 379

OVERSIKT OVER MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN**

EIENDELER OG GJELD	2018	2017
Fordringer	110 678	46 215
Kasse	2 000	2 000
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-9 907 884	-9 188 290
Skyldige offentlige avgifter	-587 210	-1 516 753
Annen gjeld	11 216	78 357
Sum mellomværende med statskassen	-10 371 200	-10 578 472

* Andre ev. inntekter / utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

RESULTATREGNSKAP – VIRKSOMHETSREGNSKAPET ETTER SRS

DRIFTSINTEKTER	NOTE	31.12.2018	31.12.2017
Inntekt fra bevilgninger	1	542 961 100	524 715 500
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	4 512 565	7 388 625
Inntekt fra gebyrer	1	5 498	4 670
Salgs- og leieinntekter	1	36 410 292	25 793 085
Andre driftsinntekter	1	10 000	0
Sum driftsinntekter		583 899 454	557 901 880
DRIFTSKOSTNADER			
Varekostnader		-895 613	1 052 671
Lønnskostnader	2	295 614 014	269 970 704
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	24 870 406	21 964 006
Nedskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	0	0
Andre driftskostnader	5	264 285 142	264 914 233
Sum driftskostnader		583 873 948	557 901 614
Driftsresultat		25 506	266
FINANSINTEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Finansinntekter	6	-98	4 753
Finanskostnader	6	25 408	5 019
Sum finansinntekter og finanskostnader		-25 506	-266
Resultat av periodens aktiviteter		0	0

AVREGNINGER OG DISPONERINGER

Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	0	0
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		0	0

INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN**TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN**

Utbetalinger av tilskudd til andre	9	60 854 000	49 739 422
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		60 854 000	49 739 422
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0

BALANSE – EIENDELER

A. ANLEGGSMIDLER	NOTE	31.12.2018	31.12.2017
I IMMATERIELLE EIENDELER			
Forskning og utvikling	3	0	0
Programvare og lignende rettigheter	3	1 641 612	2 570 852
Immaterielle eiendeler under utførelse	3	0	0
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		1 641 612	2 570 852
II VARIGE DRIFTSMIDLER			
Maskiner og transportmidler	4	3 393 774	5 063 694
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	55 485 243	59 190 970
<i>Sum varige driftsmidler</i>		58 879 016	64 254 664
III FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
<i>Sum anleggsmidler</i>		60 520 628	66 825 516
B. OMLØPSMIDLER			
I BEHOLDNING AV VARER OG DRIFTSMATERIELL			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	11	1 654 952	0
<i>Sum beholdning av varer og driftsmateriell</i>		1 654 952	0
II FORDRINGER			
Kundefordringer	12	179 926	1 306 439
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	13	2 740 475	262 700
Andre fordringer	14	5 525 355	5 379 114
<i>Sum fordringer</i>		8 445 756	6 948 254

III BANKINNSKUDD, KONTANTER OG LIGNENDE

Bankinnskudd	15	0	0
Kontanter og lignende	15	2 000	2 000
<i>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</i>		2 000	2 000
Sum omløpsmidler		10 102 708	6 950 254
Sum eiendeler		70 623 336	73 775 770

STATENS KAPITAL OG GJELD

C. STATENS KAPITAL	NOTE	31.12.2018	31.12.2017
I VIRKSOMHETSKAPITAL			
II AVREGNINGER			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	-47 954 561	-37 652 497
<i>Sum avregninger</i>		-47 954 561	-37 652 497
III STATENS FINANSIERING AV IMMATERIELLE EIENDELER OG VARIGE DRIFTSMIDLER			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	3,4	60 520 628	66 825 516
<i>Sum statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler</i>		60 520 628	66 825 516
Sum statens kapital		12 566 067	29 173 020
D. GJELD			
I AVSETNING FOR LANGSIKTIGE FORPLIKTELSE			
II ANNEN LANGSIKTIG GJELD			
III KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		3 081 949	546 810
Skyldig skattetrekk		9 907 884	9 188 290
Skyldige offentlige avgifter		4 293 846	4 393 278
Avsatte feriepenger		24 495 330	23 899 226
Mottatt forskuddsbetaling	13	7 275	0
Annen kortsiktig gjeld	16	16 270 984	6 575 147
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		58 057 268	44 602 750
Sum gjeld		58 057 268	44 602 750
Sum statens kapital og gjeld		70 623 336	73 775 770

NOTE 1 DRIFTSINNEKTER

INNEKT FRA BEVILGNINGER	31.12.2018	31.12.2017
Inntekt fra bevilgninger*	536 656 212	521 670 093
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-18 565 518	-18 918 598
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	24 870 406	21 964 006
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til avhendede anleggsmidler	0	0
+ inntekt til dekning av pensjonskostnader**	0	0
- utbetaling av tilskudd til andre		
Andre poster som vedrører bevilgninger (spesifiseres)		
Sum inntekt fra bevilgninger	542 961 100	524 715 500
*Vesentlige tildelinger kan spesifiseres på egne linjer.		
** Kun aktuell for virksomheter som ikke betaler pensjonspremie til SPK.		
INNEKT FRA TILSKUDD OG OVERFØRINGER		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	3 243 000	3 132 000
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	0	3 000 000
Tilskudd fra EU	0	0
Andre tilskudd og overføringer	1 269 565	1 256 625
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	4 512 565	7 388 625
INNEKT FRA GEBYRER		
Gebyrer	5 498	4 670
Sum inntekt fra gebyrer	5 498	4 670
SALGS- OG LEIEINNEKTER		
Salgsinntekt, avgiftspliktig	1 048 888	3 093 666
Salgsinntekt, avgiftsfri)	20 661 404	22 699 419
Salgsinntekt, unntatt avgiftsplikt	14 700 000	0
Sum salgs- og leieinntekter	36 410 292	25 793 085
ANDRE DRIFTSINNEKTER		
Gevinst ved avgang av anleggsmidler	10 000	0
Andre inntekter	0	0
Sum andre driftsinntekter	10 000	0
Sum driftsinntekter	583 899 454	557 901 880

GRUNNLAG FOR INNETKTSFØRING AV UTGIFTSBEVILGNING

KONTANTPRINSIPPET					PERIODISERINGS- PRINSIPPET
KAPITTEL OG POST	UTGIFTS- BEVILGNING (SAMLET TILDELING)	INNETKTS- BEVILGNING	RAPPORTERT INNETKT	MAKSIMALT BEREGNET GRUNNLAG FOR INNETKTSFØRING	INNETKTSFØRT BEVILGNING
0326.01/3326.01	547 437 000	21 035 000	24 682 193	526 402 000	
0326.21/332602	16 020 000	15 435 000	14 700 000	1 320 000	
0326.45	29 196 000			29 196 000	
Sum				556 918 000	536 656 212

Denne tabellen viser mottatte bevilgninger etter kontantprinsippet sammenholdt med inntektsført bevilgning i virksomhetsregnskapet etter periodiseringsprinsippet.

Kolonnen for utgiftsbevilgning består av bevilgninger overført fra foregående budsjettår og årets bevilgninger, redusert for avgitte belastningsfullmakter. Kolonnen for inntektsbevilgning viser eventuelle inntektskrav, og beløpet reduserer grunnlaget for inntektsføring. Kolonnen for rapportert inntekt viser inntekter rapportert til statsregnskapet ved årsslutt. Ved beregning av maksimalt grunnlag for inntektsføring er utgiftsbevilgningen redusert med det laveste av beløpene i kolonnen for henholdsvis inntektsbevilgning eller rapportert inntekt.

Inntektsført bevilgning i virksomhetsregnskapet kan normalt ikke overskride beløpet som fremgår i kolonnen maksimalt beregnet grunnlag for inntektsføring. Inntektsført bevilgning i virksomhetsregnskapet følger prinsippet om motsatt sammenstilling. Det vil si at inntekt fra bevilgning skal sammenstilles med påløpte kostnader i perioden. Mottatte belastningsfullmakter er inntektsført med trukket beløp.

NOTE 2 LØNSKOSTNADER

	31.12.2018	31.12.2017
Lønn	222 842 214	200 287 480
Feriepenger	26 694 316	25 021 122
Arbeidsgiveravgift	25 833 631	23 689 435
Pensjonskostnader**	27 441 548	25 891 443
Lønn balanseført ved egenutvikling av anleggsmidler (-)*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-9 811 488	-7 040 821
Andre ytelser	2 613 792	2 122 045
Sum lønnskostnader	295 614 014	269 970 704

* Inneholder lønn og sosiale kostnader (feriepenger, arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader).

NOTE 3 IMMATERIELLE EIENDELER

	FORSKNING OG UTVIKLING	PROGRAMVARE OG LIGNENDE RETTIGHETER	IMMATERIELLE EIENDELER UNDER UTFØRELSE	SUM
Anskaffelseskost 01.01.	0	6 345 133	0	6 345 133
Tilgang i året	0	160 085	0	160 085
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0	0
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0
<i>Anskaffelseskost</i>	0	6 505 219	0	6 505 219
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	0	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	3 774 281	0	3 774 281
Ordinære avskrivninger i året	0	1 089 326	0	1 089 326
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2018	0	1 641 612	0	1 641 612

NOTE 4 VARIGE DRIFTSMIDLER

	TOMTER	BYGNINGER OG ANNEN FAST EIENDOM	MASKINER OG TRANSPORT- MIDLER	DRIFTSLØSØRE, INVENTAR, VERKTØY O.L.	ANLEGG UNDER UTFØRELSE	INFRA- STRUKTUR- EIENDELER	SUM
Anskaffelseskost 01.01.	0	0	21 641 085	198 170 790	0	0	219 811 875
Tilgang i året	0	0	698 894	17 706 538	0	0	18 405 433
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0	0	0	0	0
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0	0	0	0
<i>Anskaffelseskost</i>	0	0	22 339 979	215 877 328	0	0	238 217 308
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	0	0	0	0	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	0	16 577 391	138 979 820	0	0	155 557 211
Ordinære avskrivninger i året	0	0	2 368 815	21 412 266	0	0	23 781 080
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0	0	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2018	0	0	3 393 774	55 485 243	0	0	58 879 016

NOTE 5 ANDRE DRIFTSKOSTNADER

	31.12.2018	31.12.2017
Husleie	131 884 685	129 597 857
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	1 472 693	2 890 127
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	15 727 423	12 816 304
Leie maskiner, inventar og lignende	11 339 717	9 172 371
Mindre utstyrsanskaffelser	-2 795 870	11 654 331
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	4 182 708	7 090 793
Kjøp av fremmede tjenester	62 372 129	53 306 867
Reiser og diett	10 345 836	10 612 656
Tap og lignende	113 210	0
Øvrige driftskostnader	29 642 612	27 772 926
Sum andre driftskostnader	264 285 142	264 914 233

NOTE 6 FINANSINTEKTER OG FINANSKOSTNADER

FINANSINTEKTER	31.12.2018	31.12.2017
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	-98	4 753
Utbytte fra selskaper	0	0
Annen finansinntekt	0	0

Sum finansinntekter**-98****4 753**

FINANSKOSTNADER	31.12.2018	31.12.2017
Rentekostnad	25 408	3 344
Nedskrivning av aksjer	0	0
Valutatap (disagio)	0	1 675
Annen finanskostnad	0	0

Sum finanskostnader**25 408****5 019**

NOTE 7 SAMMENHENG MELLOM AVREGNET MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN (bruttobudsjetterte virksomheter)

A) AVREGNET MED STATSKASSEN	31.12.2018	31.12.2017	ENDRING
IMMATERIELLE EIENDELER, VARIGE DRIFTSMIDLER OG FINANSIERING AV DISSE			
Immaterielle eiendeler	1 641 612	2 570 852	-929 240
Varige driftsmidler	58 879 016	64 254 664	-5 375 648
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-60 520 628	-66 825 516	6 304 888
<i>Sum</i>	0	0	0
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
OMLØPSMIDLER			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	1 654 952	0	1 654 952
Kundefordringer	1 187 736	2 201 039	-1 013 303
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	2 740 475	262 700	2 477 775
Andre fordringer	4 517 545	4 484 514	33 030
Bankinnskudd, kontanter og lignende	2 000	2 000	0
<i>Sum</i>	10 102 708	6 950 254	3 152 454
LANGSIKTIGE FORPLIKTELSER OG GJELD			
Avsetninger langsiktige forpliktelses	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld	-3 081 949	-546 810	-2 535 140
Skyldig skattetrekk	-9 907 884	-9 188 290	-719 594
Skyldige offentlige avgifter	-4 293 846	-4 393 278	99 432
Avsatte feriepenger	-24 495 330	-23 899 226	-596 104
Mottatt forskuddsbetaling	-7 275	0	-7 275
Annen kortsiktig gjeld	-16 270 984	-6 575 147	-9 695 837
<i>Sum</i>	-58 057 268	-44 602 750	-13 454 518
Avregnet med statskassen*	-47 954 561	-37 652 497	-10 302 064

Finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler framgår som hovedregel av regnskapslinjen *Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler*. Finansieringen av nettosummen av omløpsmidler og kortsiktig gjeld framgår som hovedregel av regnskapslinjen *Avregnet med statskassen*.

AVSTEMMING AV ENDRING I AVREGNET MED STATSKASSEN (KONGRUENS AVVIK)

Konsernkonto utbetaling	-638 462 107
Konsernkonto innbetaling	50 475 012
<i>Netto trekk konsernkonto</i>	-587 987 095
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	0
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	60 854 000
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)	536 656 212
+ Avsetning feriepenger	30 584
- Gruppeliv / arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-25 574 530
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	26 322 893
- Tilbakeførte utsatte inntekter ved avgang anleggsmidler, der avsetningen ikke er resultatført (underkonto 1996)	0
Andre avstemmingsposter (spesifiseres)	0
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>	10 302 064
<i>Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen</i>	0
Sum endring i avregnet med statskassen*	10 302 064

* Sum endring i avregnet med statskassen skal stemme med sum i endringskolonnen ovenfor.

Diff: 0

**B) FORSKJELLEN MELLOM AVREGNET MED STATSKASSEN
OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN**

	31.12.2018	31.12.2018	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
IMMATERIELLE EIENDELER, VARIGE DRIFTSMIDLER OG FINANSIERING AV DISSE			
Immaterielle eiendeler	1 641 612		1 641 612
Varige driftsmidler	58 879 016		58 879 016
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-60 520 628		-60 520 628
<i>Sum</i>	0	0	0
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0

OMLØPSMIDLER

Beholdninger av varer og driftsmateriell	1 654 952	0	1 654 952
Kundefordringer	1 187 736	0	1 187 736
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	2 740 475	0	2 740 475
Andre fordringer	4 517 545	110 678	4 406 867
Bankinnskudd, kontanter og lignende	2 000	2 000	0
<i>Sum</i>	10 102 708	112 678	9 990 030

LANGSIKTIGE FORPLIKTELSER OG GJELD

Avsetninger langsiktige forpliktelser	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0

KORTSIKTIG GJELD

Leverandørgjeld	-3 081 949	11 931	-3 093 880
Skyldig skattetrekk	-9 907 884	-9 907 884	0
Skyldige offentlige avgifter	-4 293 846	-587 210	-3 706 636
Avsatte feriepenger	-24 495 330	0	-24 495 330
Mottatt forskuddsbetaling	-7 275	-7 275	0
Annen kortsiktig gjeld	-16 270 984	6 560	-16 277 544
<i>Sum</i>	-58 057 268	-10 483 878	-47 573 390

Sum	-47 954 561	-10 371 200	-37 583 361
------------	--------------------	--------------------	--------------------

Mellomværende med statskassen består av kortsiktige fordringer og gjeld som etter økonomiregelverket er rapportert til statsregnskapet (S-rapport). Avregnet med statskassen viser finansieringen av virksomhetens netto omløpsmidler. Netto omløpsmidler består av kortsiktige eiendeler som beholdninger og kundefordringer, redusert for kortsiktig gjeld som leverandørgjeld og skyldige skatter og avgifter. Dersom virksomheten har finansielle anleggsmidler eller langsiktige forpliktelser, inngår disse i beregningen av avregnet med statskassen.

NOTE 9 TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN

	31.12.2018	31.12.2017
Utbetaling av tilskudd til andre	60 854 000	49 739 422
Overføring til fond, forvaltningsorganer og andre statlige regnskaper	0	0
Annet	0	0
Sum utbetalinger av tilskudd til andre	60 854 000	49 739 422

NOTE 11 BEHOLDNING AV VARER OG DRIFTSMATERIELL

	31.12.2018	31.12.2017
ANSKAFFELSESKOST		
Råvarer og innkjøpte halvfabrikata	0	0
Varer under tilvirkning	0	0
Ferdige egentilvirkede varer	0	0
Innkjøpte varer (ferdigvarer)	1 654 952	0
<i>Sum anskaffelseskost</i>	1 654 952	0
UKURANS*		
Ukurans i råvarer og innkjøpte halvfabrikata	0	0
Ukurans i varer under tilvirkning		
Ukurans i ferdige egentilvirkede varer		
Ukurans i innkjøpte varer (ferdigvarer)	0	0
<i>Sum ukurans</i>	0	0
Sum beholdning av varer og driftsmateriell	1 654 952	0

* Kan ikke automatisk hentes ut fra regnskapet.

Innkjøpte varer. Verdi varelager i bokhandel, 1,53 mill. kr. Verdi varelager DFB 0,13 mill. wkr.

NOTE 12 KUNDEFORDRINGER

	31.12.2018	31.12.2017
Kundefordringer til pålydende	1 187 736	2 201 039
Avsatt til forventet tap (-)	-1 007 810	-894 600
Sum kundefordringer	179 926	1 306 439

NOTE 13 OPPTJENTE, IKKE FAKTURERTE INNTEKTER / MOTTATT FORSKUDDSBETALING

OPPTJENTE, IKKE FAKTURERTE INNTEKTER (FORDRING)	31.12.2018	31.12.2017
Aktivitet 1	2 740 475	262 700
Aktivitet 2	0	0
Aktivitet 3	0	0
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	2 740 475	262 700
MOTTATT FORSKUDDSBETALING (GJELD)	31.12.2018	31.12.2017
Aktivitet 1	7 275	0
Aktivitet 2	0	0
Aktivitet 3	0	0
Sum mottatt forskuddsbetaling	7 275	0

NOTE 14 ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

	31.12.2018	31.12.2017
Forskuddsbetalt lønn	0	24 792
Reiseforskudd	12 468	21 423
Personallån	0	0
Andre fordringer på ansatte	98 210	0
Forskuddsbetalte leie	0	0
Andre forskuddsbetalte kostnader	4 397 839	5 170 739
Andre fordringer	1 016 837	162 161
Sum andre kortsiktige fordringer	5 525 355	5 379 114

NOTE 15 BANKINNSKUDD, KONTANTER OG LIGNENDE

	31.12.2018	31.12.2017
Øvrige bankkontoer (utenfor statsens konsernkontoordning)	0	0
Kontantbeholdninger	2 000	2 000
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	2 000	2 000

NOTE 16 ANNEN KORTSIKTIG GJELD

	31.12.2018	31.12.2017
Skyldig lønn	-20 970	-6 851
Annen gjeld til ansatte	14 395 124	4 323 321*
Påløpte kostnader	1 882 420	2 318 252
Avstemmingsdifferanser ved rapportering til statsregnskapet	0	0
Avsatt pensjonspremie til SPK, arbeidsgiverandel	0	0
Annen kortsiktig gjeld	14 410	-59 575
Sum annen kortsiktig gjeld	16 270 984	6 575 147

* Det er en økning på denne balansekontoen på om lag 10 mill. fra 2017 til 2018. Økningen skyldes to forhold:

- 1 En lønnsavsetning på 4,7 mill. kr i 2017 skulle vært tilbakeført i 2018. Dette er ikke gjort. Transaksjonen vil bli foretatt i 2019.
- 2 Fra og med 2018 har Nasjonalbiblioteket endret modell for lønnsavsetninger. Nasjonalbiblioteket har gått over til standard modell levert av DFØ. Den nye modellen gir et noe endret kostnadsbilde og medfører at det er avsatt vel 5 mill. mer i 2018 enn i 2017.

Kolofon

Omslagsfoto: Dampbåter i Oslofjorden, 1948. Ukjent fotograf. Mittet & Co. AS
Design: Superultraplus Designstudio
Trykk: Erik Tanche Nilssen AS

Fotografier

s. 2, 14, 16, 18, 19, 23 Rami Tayeh / Nasjonalbiblioteket
s. 4, 17, 36/37 Maja Atterstig / Nasjonalbiblioteket
s. 6, 22 Truls Grepperud / Nasjonalbiblioteket
s. 11 (NB noter) Nikolaj Blegvad / Nasjonalbiblioteket
s. 24/25, 46/47 Laila Meyrick / Nasjonalbiblioteket

